

JALMARI FINNE
KILJUSEN
PLÄTTÄ

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA, HELSINGISSÄ

KILJUSEN PLÄTTÄ

KILJUSEN PLÄTTÄ

KIRJOITANUT
JALMARI FINNE

KUVAT PIIRTÄNYT
R. RINDELL

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Kustannusosakeyhtiö Otavan
kirjapaino, Helsingissä, 1917.

Plättä näyttää voimiaan.

Kun Kiljusen pojat, lihava ja mulkosilmäinen Mökö sekä laiha ja terävänenäinen Luru, saapuivat joululomalle kotia, oli isä heitä asemalla vastassa. Hän rykäisi pojilleen pari kertaa ja sanoi sitten niin juhlallisesti kuin ainoastaan sellainen monissa merkillisissä vaiheissa ollut mies kuin isä Kiljunen saattaa:

—Rakkaat poikani, minulla on teille molemmille ilmoitettavana suuri uutinen! Teillä on nyt sisar.

Pojat päästivät sellaisen hurraahuudon, että pari asemalla seisoskellutta koiraa lähti häntä koipien välissä kiireesti karkuun ja veturinkuljettaja säikähdysissään pani sellaisen höyryn veturiin, että koko juna lähti niin äkkiä liikkeelle, jotta monet junassa seisonet putosivat istualleen.

Mökö ja Luru uskoivat, että he olivat saaneet sisaren, joka oli aivan heidän ikäisensä. Kummalliselta se kuuluu, mutta ihan totta se on, että Kiljusen pojat eivät koskaan olleet nähneet pikkulasta. Kyllä tämän seikan ymmärtää, kun ajattelee, millaisia nämä pojat olivat. Missä tahansa he liikkuvatkaan, niin syntyi aina hirveä

metakka ja hälinä, ja arvaahan, että äidit aina kiireim-
män kautta veivät juuri pienet lapset turvaan, jotta ne
eivät joutuisi metakassa tallattaviksi.

Luru nykäisi Mököä ja kuiskasi, jotta isä ei kuulisi,
he olivat nimittäin koulussa oppineet jo kuiskaamaan-
kin:

— Tietysti me sitä vedämme palmikosta!

Kiljusen poikien mielestä oli palmikosta nykiminen
tytöille jotain hyvin hauskaa.

Arvaahan, kuinka pojat hämmästyivät nähdessään
uuden sisarensa. Eiväthän he olleet kuvitelleetkaan,
että se olisi sellainen.

— Eihän se ole mikään tyttö, huudahti Mökö. Sehän
on lihakäärö.

— Oikea kretliininen lihaklöntti! sanoi Luru.

— Se on kaunis tyttö, sanoi äiti Kiljunen, ja sen
nimi on Olga Vilhelmiina.

Pojat eivät sanoneet mitään, vaan menivät pois.

— Ja tuollaista ne sitten sanovat tytöksi, arveli
Mökö. Emme me siitä huoli.

— Annetaan sen mennä sinne, mistä se on tuotukin,
tuumi Luru.

Seuraavana päivänä he kuitenkin päättivät ottaa
selkoa siitä, mikä tuo uusi elävä oikeastaan oli. He hii-
pivät siihen huoneeseen, missä sisarensa oli, ja kun ei
ketään ollut läsnä, rupesivat katselemaan sitä. Tyttö
makasi vasussaan ja räpytteli silmiään.

— Osa se ainakin silmää iskeä, sanoi Luru.

— Ehkä se puhuukin, tuumi Mökö.

Hän kumartui vauvan puoleen ja kysyi:

— Mikä sinun nimesi on?

Lapsi ei hiiskunut.

— Se taitaa olla mykkä, tuumi Mökö.

— Tai ehkä se on kuuro, arveli Luru.

Hän kumartui lapsen puoleen ja huusi niinkuin vain Kiljusen poika osaa huutaa:

— Puhu nyt jotain! Halloo!

Eihän tyttö puhunut, mutta kyllä se äänen päästi, ja se olikin sellainen ääni, että siitä jo huomasi sen kuuluvan Kiljusen sukuun.

Isä ja äiti ryntäsivät saapuville, ja pojat katsoivat viisaimmaksi livistää pakoon.

Pikku sisarensa he lähemmin tutustuivat vasta kesäkuun alussa, jolloin olivat palanneet koulusta kesälomalle. Kaupungissa he eivät olleet juuri milloinkaan muistelleet vauvaa, sillä eihän siitä ollut leikkiveriksi ja eihän se osannut puhuakaan. Mutta kylläpä sisarensa pian näytti, että hän osaa leikkiä ja leikkiä niin, että se tuntuu.

Tämä poikien lähempi tutustuminen sisarensa tapahtui seuraavalla tavalla.

Kotia tultuaan menivät pojat katsomaan sisartaan nähdäkseen oliko se yhtään muuttunut. Siitä oli sininen väri kadonnut ja se jo heilutti käsiään ja päästeli ääniä. Useimmin sesanoi: Plät, plät! Se oli sitä merkillistä kieltä, jota lapset aina puhuvat ja jota vain äidit ymmärtävät.

— Mikäs Plättä sinä olet? kysyi silloin Mökö.

— Plät, plät, vastasi vauva hymyillen, sillä se jo osasi hymyilläkin.

Ja tästä hetkestä alkaen rupesivat pojat kutsumaan sisartaan Plätäksi, ja niin tekivät pian muutkin.

Kun Plättä ojenteli käsiään, kysyi Mökö, mitä se oikeastaan tahtoi, ja silloin äiti selitti, että se halusi tarttua Mökön tukkaan kiinni. Mökö ei ollut kaupungissa viitsinyt mennä parturille tukkaansa leikkuuttamaan, vaan oli se haapparollaan sinne ja tänne.

— Kumarruhan alemmaksi, jotta se saa ottaa tukastasi kiinni, sanoi äiti.

Ja Mökö kumartui.

Plättä päästi oikein ilohuudon ja samassa sen pienet kädet olivat tarranneet veljensä tukkaan ja tarranneet oikein lujasti. Mökö parkaisi. Totta kai hän parkaisi, kun Plättä kiskoi oikein vimmatusti. Se oli perinpohjaista tukistamista.

Äiti nauroi ja Luru nauroi, mutta Mökö ei suinkaan nauranut, hän vain parkui. Ja Plättä kiljui ilosta.

— Päästä irti, senkin krapu! huusi Mökö.

Plättä ei päästänyt.

Mökö oikaisi vartalonsa saadakseen siten Plätän lopettamaan tukistamisen.

Mutta ei vaan Kiljusen Plättä sillä tavalla päästänyt otettaan. Se piti kiinni, piti oikein lujasti. Ja kun Mökö oikaisi itsensä, niin seurasi Plättä mukana. Siinä se nyt roikkui pitäen pienillä käsillään kiinni veljensä tukasta.

Äiti koetti irroittaa sen käsiä. Plättä huusi kiukusta. Mökö koetti ravistaa sitä irti, Plättä oikein vinkaisi suuttumuksesta. Ja se ei hellittänyt. Eipä ollut Mökö eläissään vielä saanut sellaista tukkapölyä.

Koko perhe melusi. Isä ja äiti huusivat, Mökö kiljui tuskasta, Plättä vinkui ja Luru nauroi, sillä hän ei mitenkään surrut sitä, että veljensä sai tukkapölyä.

Ei tiedä, kuinka kauan Plättä tässä olisi roikkunut, ellei äiti olisi tarttunut Plätän jalkoihin ja kiskonut toisaanne, Mökön kiskoessa toisaanne. Ja silloin oli Plätän viimein pakko hellittää. Mutta kyllä se oli niin kiukkui-nen, että kesti kauan, ennenkuin äiti sai sen rauhoittu-maan.

Nyt kihelmöitsi Mökön pää, kyllä sen arvaa, kun sillä tavalla oli tukistettu. Hän meni kiiruimman kautta kaivolle ja antoi siellä Lurun kaataa pari sangollista vettä päähänsä. Siitä tuska hiukan väheni.

— Se on ihan hengenvaarallinen, sanoi Mökö. Minä menen ja leikkuutan tukkani.

— Niin minäkin teen, sanoi Luru.

Hän ymmärsi aivan hyvin, että muuten hänkin jou-tuu jonakin hetkenä samaan kidutukseen.

Pojat tiesivät, että parin kilometrin päässä oli kaup-piaalla tukanleikkauskone. He menivät kiireimmän kautta tämän luo, ja Mökö sanoi:

— Nyt pitää leikata tukka ihan nahkaa myöten!
Ja kyllä poikien tukka leikattiinkin niin tarkoin, että

pää oli ihan puli. Mökö muistutti nyt ihan isäänsä, jonka pää oli kalju.

Vahingoniloisina pojat tulivat kotia ja menivät heti Plätän luo.

— Koetahan nyt, jos osaat ottaa kiinni, sanoi Mökö kumartuen sisarensa puoleen.

Tämä ojensi heti kätensä, mutta ei saanut mistään kiinni. Ja koko ajan se päästeli sellaisia pikkuisia kiu-kun vingahduksia.

— Annahan minunkin koettaa, sanoi Luru.

Hän kumartui puolestaan Plätän puoleen, ja tämä etsi käsillään jotain tukkoa, josta olisi voinut pitää kiinni, mutta ei löytänyt, vaikka kuinka olisi hakenut, ja se oli kovasti pahalla tuulella:

Äkkiä se sieppasi Lurun nenästä kiinni. Lurullahan oli pitkä nenä, aivan kuin äidillään. Mutta Plättä ei saanut varmasti kiinni, jonka vuoksi Luru pelastui.

— Hyvä oli, ettei saanut kiinni, sanoi hän, sillä kyllä kai minä olisin saanut oikein pitkän kärsän, kun se siitä olisi roikkunut ja riippunut.

— Tehdään sille kiusaa, sanoi Mökö. Rasvaa nenäsi ja anna sen sitten koettaa ottaa siitä kiinni.

Tuuma oli Lurun mielestä aivan verraton. Hän meni kiireimmän kautta keittiöön, otti sieltä voita ja sillä voiteli nenäänsä.

— Koetahan nyt, sanoi hän tyytyväisenä ja kumartui Plätän puoleen.

Plättä ojensi kätensä ja tarttui Lurun kovasti ulone-

vaan nenään. Se sieppasi siitä kiinni, mutta sormet liukuivat. Se ärähti pahasti, yritti taas, mutta ei nytkään onnistunut.

— Koeta vain, et sinä siitä kiinni saa, lausui Luru hyvillään.

Samassa olikin Plättä löytänyt toiset kohdat, mihin voi tarttua kiinni. Ne olivat Lurun korvat.

Ja nyt se piti niistä kiinni aivan vimmatusti, piti koko voimallaan. Ja varmuuden vuoksi se vielä koetti ottaa suuhunsa Lurun nenää.

Kyllähän jokainen huutaa, kun korvista revitään, ja Plättä ei suinkaan hellästi pidellyt Lurun kuulolaitoksia.

Luru säikähtyi niin, että meni selälleen kumoon ja Plättä putosi hänen päälleen. Ja siinä se nyt kiskoi veljeään korvista, kiskoi niin, ettei kiukkuisin opettajaan voi sen pahemmin tehdä.

Ja kun äiti koetti kiskoa sitä pois, niin se teki vain Lurun korviin yhä kipeämpää. Ja kun kiskaistiin, niin huusi Luru tuskasta ja Plättä kiukusta, sillä se ei olisi tahtonut päästää otettaan.

Eikä se päästänyt. Täytyi se jättää siihen, ja kun ei kukaan enää vastustanut, niin päästi se viimein otteensa, jolloin Lurun korvat aivan tulipunaisina nousi ylös, äidin ottaessa lapsen syliinsä.

— Siitä taisi tulla oikein uusi Kullervo, sanoi Mökö.

— Kullervo repi ainoastaan kapalonsa rikki, sanoi Luru, mutta tämä repii vielä kerran aivan varmasti meidät rikki.

— Plättä ei ole paha, se on oikein kiltti tyttö, sanoi äiti. Pankaahan sormenne sen suuhun, niin näette, kuinka se sitä imee.

— Minä en anna sille sormiani, sanoi Mökö. Se puree.

— Ei sillä ole vielä hampaita, sanoi äiti.

Mökö uskoi äitiään ja pisti sormensa Plätän suuhun. Tämä rupesi sitä imemään ja nukkui siihen.

— Taitaa siitä tulla kerran oikea ihminen, sanoi Luru.

Siinä hän oli oikeassa. Kyllä siitä tuli ihminen. Mutta millainen, sen pojat pian saivat nähdä, kun jou-
tuivat sen kanssa enemmän tekemisiin.

Mökö ja Luru Plätän hoitajina.

Eräänä kesäamuna sanoi äiti Kiljunen pojilleen:

— Isän ja minun täytyy lähteä koko päiväksi pois.

— Menkää vain, sanoi Mökö.

— Te saatte sillä aikaa hoitaa Plättää, jatkoi äiti.

— Kyllä me hoidamme, sanoi Luru.

— Olettehan te hyvin viisaita poikia, sanoi isä Kiljunen, kyllä te aina osaatte yhden päivän hoitaa niin kilttiä lasta kuin Plättä on.

— Tottahan tuon osaa tehdä, sanoi Mökö. Antaa ruokaa sille, kun se huutaa, ja panna se maata silloin, kun sen tulee uni.

— Se on vielä niin pieni, ettei sen kanssa tarvitse edes leikkiäkään, lisäsi Luru.

— Jos jonnekin menette, niin sanokaa Miinalle, kyllä hän sillä aika pitää Plätästä huolta.

Miina oli Kiljusen herrasväen palvelijatar.

Isä ja äiti Kiljunen läksivät tyytyväisinä pois, sillä he luottivat aivan varmasti poikiinsa ja näiden suureen viisauteen.

He olivat jo täyttä touhua menneet hyvän matkaa, kun äiti äkkiä muisti jotain.

— Isä, sanoi hän, jos Plätälle tulee vahinko, niin mitä sitten?

— Mikä vahinko? kysyi isä Kiljunen.

— Sellainen jokapäiväinen vahinko, kuin lapsille tapahtuu aina.

— Hoitakoot pojat senkin, lausui isä.

Mutta äiti kääntyi ympäri ja juoksi hirveällä touhulla kotia.

— Pojat, pojat, sanoi hän, muistakaa pitää Plättä aina kuivana.

— Kyllä pidämme, sanoivat pojat.

Äiti kääntyi ympäri ja läksi menemään. Nyt hän oli aivan varma siitä, että kaikki päättyy hyvin.

Vähän ajan päästä tuli Miina poikien luo.

— Minun täytyisi mennä asialle koko päiväksi, sanoi hän. Hoitakaa sillä aikaa Plättää hyvin.

— Kyllä hoidamme, sanoi Luru.

— Miina saa mennä rauhassa, lausui Mökö.

— Pöydällä on teille ruokaa, sanoi Miina. Ja siellä on myös velliä Plättää varten.

— Kyllä me osaamme syödä ja syötämme Plättäkin, sanoi Luru.

Ja Miina läksi omille matkoilleen varmana siitä, että pojat suoriutuvat aivan erinomaisesti tehtävästään.

Pojat ottivat tehtävänsä aivan vakavasti. He istuivat Plätän kehdon ääressä ja puhelivat sen kanssa.

Se tietää, että pojat puhuivat ja heidän sisarensa plättäili.

— Eihän tässä mitään vaivaa ole, sanoi Mökö. Lapsen hoitaminen on hyvin helppoa tehtävää.

— En minäkään ymmärrä, miksi vanhat ihmiset aina pitävät sellaista uhoa lasten hoitamisesta, sanoi Luru.

He eivät tienneet vielä, mikä oli tulossa.

Pojat puhuivat ja Plättä vastaili omalla tavallaan. Äkkiä se tuli vakavaksi eikä sanonut mitään, katsoi vain eteensä.

— Mitähän se nyt ajattelee noin syvästi? sanoi Mökö.

— Varmaankin tämän elämän monimutkaisuutta, sanoi Luru.

Samassa Mökö huusi:

— Nyt minä tiedän, mitä se ajatteli. Katsohan tuonne.

Ja hän viittasi kehdon alle. Kehto oli juurikori, joka oli jalkojen varassa.

Luru katsoi sen alle.

— Se tippuu! sanoi hän.

— Niin, se tippuu!

Luru sieppasi sisarensa kehdosta ylös. Lapsi ja kehto olivat aivan märät.

— Miksi sinä et sanonut sellaista hiukan aikaisemmin? lausui Mökö Plätälle.

— Ehkä se tahtoo jatkaa, sanoi Luru.

Plättä vain plättäili.

— Kysytään, lausui Mökö.

Hän kumartui sisarensa puoleen ja sanoi:

— Tahdotko vielä mennä lilille?

Plättä, joka roikkui Lurun sylissä, nyökkäsi.

— Se tahtoo. Tuo tänne astia, lausui Luru.

He koettivat saada Plättää istumaan tarkoitusta varten tuodulle astialle, mutta tyttö ei mitenkään osannut istua siinä, ja kun Luru jätti hänet vähäksi aikaa pitelemättä, kaatui hän astioineen päivineen.

— Kyllä se on niin taitamaton, ettei uskoisi kenenkään tekevän tuolla tavalla! sanoi Mökö kiukuissaan.

Luru oli nostanut Plätän pystyyn. Tämä oli pojan hommista niin ihmeissään, ettei edes itkenyt.

— Äiti sanoi, että meidän pitää pitää se kuivana, lausui Mökö.

— Kuivaa sinä, minä pitelen, vastasi Luru.

Ja Mökö haki pyyheliinan, jolla hän kuivasi Plätän. Luru tarkasti sisartaan.

— Ei se ole vielä oikein kuiva. Tuo tänne palkeet, sanoi hän.

Talossa oli pienet käsipalkeet, joilla valkeata pesään tehtäessä lietsottiin tulta. Mökö meni hakemaan palkeet. Plättä asetettiin suulleen lattialle ja nyt pojat vuoron perään puhalsivat palkeilla siihen ilmaa.

Plätästä oli tämä niin hauskaa, että se koko ajan nauraa kikatti.

Pojat ottivat märät vaatteet sisarensa yltä, tyhjänsivät kehdon ja veivät kaikki vaatteet pihalle auringonpaisteeseen kuivumaan. Mökö otti päältään oman pai-

tansa ja se pantiin Plätän ylle. Patjojen sijasta otettiin äidin vuoteelta tyynyjä ja pantiin kehtoon.

Plättä näytti aivan tyytyväiseltä kaikkeen.

Poikien tuli nälkä. He menivät ruokasaliin syömään.

— Täällä on velliä Plätälle, sanoi Luru. Vie sinä lautanen sille.

Mökö otti lautasen ja lusikan, nosti Plätän kehdoon istumaan, pani lautasen sen syliin ja lusikan sen käteen lausuen:

— Syö nyt!

Ja Mökö jätti Plätän siihen palaten jatkamaan syömistään ruokasaliin. Kun pojat sieltä tulivat katsomaan sisartaan, oli velli kaatunut Plätän syliin ja se iloissaan pureskeli lusikkaa.

— No, nyt se taas on sotkettu, sanoi Luru.

He ottivat paidan Plätän päältä pois, tyhjensivät taas kehdon ja veivät kaikki vaatteet pihalle kuivumaan. Lurun paita pantiin nyt Plätän ylle ja kehtoon pantiin kaikki tyynyt isän vuoteesta. Mutta nyt ei Plättä ollutkaan tyytyväinen, vaan huusi.

— Mitähän se nyt tahtoo? kysyi Luru.

— Mitä sinä tahdot? kysyi Mökö kumartuen Plätän puoleen.

— Puh, puh, vastasi Plättä.

— Ahaa, sanoi Luru, se tahtoo taas tulla kuivatuksi palkeilla. Saamasi pitää.

Tyttöä alettiin jälleen kuivata palkeilla.

Mökö katseli tätä toimitusta ja sanoi:

— Eiköhän olisi ensin pitänyt pestä siitä velli pois, sanoi hän.

— Eihän äitikään pese Plättää muuta kuin kaksi kertaa viikossa, sanoi Luru. Ja eilen se pestiin. Antaa olla vain, kyllä velli kuivuu.

Ja velli kuivui kiinni Plätän ruumiiseen.

— Mutta pitää kai sille antaa ruokaa yhtä kaikki, sanoi Mökö.

— Annetaan vain, lausui Luru.

He noutivat ruokasalista ruokaa ja alkoivat syöttää Plättää. Mutta kun ruokaa tippui Plätän rinnoille, keksivät pojat sen, että tyttö nostettiin kehdon laidan nojaan sillä tavalla, jotta sen leuka oli reunaan vasten. Mökö piteli sitä tässä asennossa, ja Luru pisteli ruokaa suuhun.

— Syö nyt, jotta tulet vahvaksi, sanoi Luru ja ajoi ruokaa yhä mittaa Plätän suuhun.

Ja Plättä söi niin, että oli viimein aivan sininen.

— Ei siihen kai nyt enää mahdu enempää, sanoi Mökö.

— Nyt se pitäisi nukuttaa, sanoi Mökö.

— Minä tiedän siihen keinon, lausui Luru.

He veivät kehdon pihalle, panivat sen molempiin päihin nuoran ja näistä asettivat kehdon riippumaan tikapuiden pienasta. Tässä he nyt heiluttivat sisartaan. Mutta Plättä ei vain nukkunut. Se plättäili iloissaan kehdoissaan.

— Emme me tässä koko päivää joudu heiluttamaan sitä, sanoi Mökö. Pullakin saa jotain tehdä.

Pulla tuotiin, sen kaulaan pantiin nuora ja nuora sidottiin kehtoon kiinni. Pulla ei pitänyt laisinkaan tästä hommasta ja hyppeli vimmatusti, jolloin kehto joutui kovaan liikkeeseen.

— Kyllä se nyt heiluu, sanoi Luru.

Ja tyytyväisinä läksivät pojat leikkimään.

Pulla haukkui vimmatusti ja tahtoi seurata heitä. Kun pojat olivat kadonneet, jäi se istumaan kehdon alle.

Kylän koiria kulki ohitse, näkivät Pullan ja tulivat sitä tervehtimään. Jostakin tuntemattomasta syystä syntyi silloin kova rähäkki koirien kanssa. Pulla koetti iskeä niihin hampaillaan, nämä hyökkäsivät Pullan kimppuun, ja kohta olivat kaikki yhtenä keränä, jolloin kori tietysti heilui aivan vimmatusti.

Pojat kuulivat tämän ja riensivät katsomaan. He saapuivat juuri parahiksi näkemään, kuinka kehto kallistui aivan peloittavassa määrässä ja Plättä alkoi painua sen toiselle laidalle. Samassa Pulla nykäisi, ja pläiskis putosi Plättä keskelle koiraparvea. Se moksautti erään suuren villakoiran niskaan suulleen ja hädissään tarrasi sen tuuheaan turkkiin kiinni.

Aijai, kuinka villakoira säikähtyi! Se oikein kiisi pakoon. Tietysti Plättä, jolla oli kovat kourat, piti kiinni koiran karvoista, jotta ei putoaisi.

Ja koira meni eteenpäin ja Plättä sen selässä.

— No, nyt juoksuun! huusi Luru.

Molemmat pojat kiitämään jälestä. Kyllä se oli huimaa menoa, kun Kiljusen pojat kerrankin juoksivat oikein täytttä totta. Koira meni ulvoen aivan kuin hullu eteenpäin, pojat menivät niin että kintut vilisivät jälestä. Koira hyppäsi aidan yli ja Plätän paita vain hulmusi ja se keikahti kauniisti mennessään koiran selässä myöskin aidan yli.

Tätä menoa jatkui kauan aikaa. Viimein löytyi Plättä keskeltä lantatunkiota, jonne se oli pudonnut koiran selästä. Täällä se tyytyväisenä istui. Mutta pojat eivät olleet tyytyväisiä nähdessään sisarensa. Arvaahan sen, minkä näköinen oli sen paita, oikeastaan Lurun paita, joka oli sen yllä, ja millainen se oli itse.

— Ei se ole suinkaan kauniin näköinen, sanoi Luru ottaessaan Plätän syliinsä.

— Eikä hyvän hajuinen, sanoi Mökö.

— Se ainakin on hyvä asia, sanoi Luru, ettei tässä tarvita palkeita. Plättä on aivan kuiva.

He veivät sisarensa, josta ei enää voinut laisinkaan sanoa, minkä värinen se oli, kehtoon. Varmuuden vuoksi he päästivät sen tikapuista irti, sillä eihän tiennyt, mikä vaara voisi uhata sitä jälleen, jos se siinä roikkuisi.

Plättä oli kaikesta tästä jo niin uupunut, että se nukkui aivan heti. Väsyneitä olivat pojatkin juoksustaan ja menivät pitkälleen pihamaalle ja nukkuivat. Pulla oli väsynyt sekin ja nukkui poikien viereen.

Talossa oli kaikki aivan hiljaista. Ja se oli kaikista merkillisintä, sillä Kiljusen herrasväen asunnolla ei juuri koskaan ollut hiljaista.

Mutta kylläpä oli poikien herääminen sen sijaan sitä meluisempi. Oikein Kiljusen herrasväen tavalliseen malliin oleva metakka seurasi tätä hiljaisuutta.

Ja tämä johtui seuraavasta seikasta.

Plättä heräsi ensimmäiseksi. Se kaatoi kehtonsa ja putosi maahan. Mutta kun se oli terve ja roteva lapsi, niin ei se sanonut yhtään mitään, kierieli vain vähän aikaa maassa ja sitten alkoi kontata eteenpäin.

Pihamaa oli hiukan viettävä ja Plättä vuoroin ryömi, vuoroin kieri sitä myöten, kunnes tuli sen toiseen laitaan. Täällä oli suuri muurahaiskeko.

Plättä oli utelias olento. Se näki joukon tuollaisia pikkua eläviä ja koetti saada niitä käsiinsä. Kun ne pakenivat, meni Plättä niiden jälestä ja joutui viimein aivan muurahaiskeon lähelle.

Muurahaiset ryntäsivät kilvan tytön kimppuun ja koettivat purra, mutta minne ne olisivat purreet, kun Plättä oli aivan yltä yleensä liassa ja lannassa, jotta siinä ei ollut yhtään tyhjää paikkaa.

Pesän kohta tuntui pehmoiselta ja Plättä kapusi sen päälle ja nousi istumaan ihan keskelle kekoa. Ja tässä nyt komeili, aivan mustanaan muurahaisista, joita kulki pitkin sen ruumista.

Pojat heräsivät.

— Missä on Plättä? sanoi Luru.

He katsoivat kehtoa kohden, se oli kumossa ja lapsi poissa. Nyt pojat päästivät oikein Kiljusen poikain huudon. Ja sitten he alkoivat kiljua niin että seutu kaikui:

— Plättä! Plättä!

Kyllähän Plättä nimensä tunki. Se nosti molemmat muurahaisista aivan mustat kätensä ilmaan ja päästi hänkin puolestaan huudon.

— Voi Pöllösen pöröpömpeli! huusi Luru. Tuolla Plättä on, keskellä muurahaispesää!

— Pian auttamaan, pian auttamaan! huusi Mökö.

Pojat ryntäsivät tulista vauhtia muurahaiskeon luo. Salaman nopeudella he olivat ottaneet sisarensa sieltä pois ja Luru kantoi häntä sylissään vähän matkaa.

Äkkiä hän huusi ja heitti Plätän Mökölle. Pian tämänkin huusi ja heitti Plätän maahan.

Mitä oli tapahtunut?

Tietysti muurahaiset olivat pysytelleet kiinni Plätässä ja nyt ne olivat siirtyneet Mököön ja Luruun.

Plättä istui maassa ja oikein hirtui ilosta katsellessaan veljiään. Hän saikin nähdä Kiljusen poikain tekevän sellaista temppeja, ettei kukaan muu ole niitä nähnyt. Mökö hyppi kuin hullu ilmaan, kierieli maassa ja huitoi ympärilleen. Luru väanteli itseään niin moneen mutkaan, ettei aina tiennyt, oliko hän enää oikein entiseen tapaan pantu kokoon. He koettivat sillä tavalla saada muurahaisia irtaantumaan itsestään. Mutta eihän se auttanut, sillä muurahaiset olivat menneet vaatteiden

sisään. Nyt he alkoivat pistellä käsiään jokaisesta aukosta, mistä vain sopi, housunlahkeista, hihojen suista, takin kauluksen välistä. Luru varsinkin oli tässä suhteessa aivan erinomaisen taitava. Ja Plättä katseli suurella ihastuksella tätä. Hän ei välittänyt muurahaisista mitään, vaikka nämä olivat yhtyneet rakentamaan uutta pesää itselleen Plätän päähän ja kiireimmän kautta kuljettivat neulasia pitkin hänen ruumistaan sinne.

Kun Mökö ja Luru eivät mitenkään saaneet muurahaisia lähtemään pois, oli heidän pakko riisua kaikki vaatteet yltään ja siinä he nyt tanssivat Plätän edessä aivan ilki alasti.

Kun he tällä tavalla olivat päässeet vapaiksi vaivoistaan, ryhtyivät he ajattelemaan, millä keinoin he sisarensa puhdistaisivat noista pienistä mustista elukoista.

Eivät he voineet ruveta nyppimään muurahaisia pois, sillä sehän olisi kestänyt kauhean kauan. Mutta kyllä Kiljusen pojat aina keksivät pulassa keinoja.

He veivät Plätän hiekkakuopalle. Väärin on sanoa, että he veivät, sillä eivät he uskaltaneet ottaa häntä syliinsä, oikeammin on sanoa, että he roikottivat, koska Mökö kantoi jaloista ja Luru käsistä.

Hiekkakuopalla he alkoivat sisartaan heitellä hiekkalla. Eihän Plättä tällä tavalla suinkaan tullut puhtaammaksi, mutta se seuraus siitä oli, että muurahaiset ainakin katosivat kokonaan.

— Kyllä sitä taitaa pitää varjella aivan yhtä päätä,

sanoi Luru veljelleen viedessään muurahaisista vapaan sisarensa kehtoon.

Ja he päättivät pitää tästälähin Plättää silmällä, jotta se ei pääsisi minnekään karkaamaan.

Plättä istui vähän aikaan kehdoissaan ja sitten se päästi oikein hirveän äänen.

— Mikähän sille nyt tuli? kysyi Luru.

— Sen on kai taas nälkä, sanoi Mökö.

— Tahdotko sinä namnam? kysyi Luru.

— Plät, plät, vastasi Plättä.

— Koetetaan, vastasi Mökö.

Ja nyt he jälleen syöttivät sisartaan, joka ahmi oikein suurella nautinnolla. Syötyään vatsansa täyteen se meni pitkälleen ja nukkui.

Pojat istuivat kehdon luona ja vartioivat. Mutta aika kävi kovin pitkäksi heille, sillä heidän olivat nuoria poikia, joiden teki mieli puuhata ja hommata.

— Ei meidän molempien tässä tarvitse olla, sanoi Luru. Istu sinä, Mökö, ensin vähän aikaa täällä ja minä menen leikkimään yksinäni.

Ja Luru meni jättäen Mökön siihen.

Aika tuli kovin pitkäksi Mökölle. Hän nousi vähän ajan päästä katsomaan, mitä veljensä teki. Hän piti samalla kuitenkin koko ajan kehtoa silmällä.

Luru oli mennyt tallin luo veistäämään itselleen tuulimyllyä. Mökö kävi hänen luonaan ja vähän ajan päästä palasi kehdon luo. Plättä nukkui.

Hän palasi taas Lurun luo, viipyi hiukan kauemmin ja palasi taas katsomaan Plättää.

Tällä tavalla hän teki pitkän ajan ja joka kerta hän viipyi yhä kauemmin. Kun Luru oli saanut tuulimyllynsä valmiiksi, ei Mökö enää muistanut Plättää laisinkaan.

Tänä hetkenä Plättä heräsi ja katosi.

Katoaminen tapahtui tällä tavalla. Plättä heräsi ja sen teki mieli päästä kehdestaan pois. Kun se jo kerran oli kaatanut sen, ymmärsi se nytkin, ettei tarvinnut mitään muuta tehdä kuin kumartua toiselle laidalle, niin pääsi kehdesta pois. Se seisoi siis laittaa vastaan ja heilutti. Vähän ajan päästä oli kehto kumossa ja Plättä maassa rämpimässä.

Kehto oli lähellä talon seinää, siinä oli kellarin ikkuna ja se oli auki. Plättä meni tätä kohden. Ulkona oli kuuma, ikkunasta tuli viileä ilma vastaan. Plättä meni ikkuna-aukkoon, ryömi yhä pitemmälle ja putosi kellariin. Kaikeksi onneksi oli kellarin lattia hyvin lähellä ja ikkunan alla sattui olemaan vanhoja olkia, joiden päälle Plättä putosi. Se ihmetteli vähän aikaa olinpaikkaansa, alkoi sitten ryömiä eteenpäin ja joutui keskelle perunakasaa. Oli kesä ja perunat olivat jo itäneet. Plätän oli jälleen nälkä, se alkoi nyppiä perunoista ituja ja maistella niitä.

Kaiken sen lisäksi, mikä Plätän ruumiissa jo entisestään oli, tuli nyt vielä multaa. Hän oli nyt niin likainen, kuin yleensä voi ajatella lapsen olevan. Tuskin

kenenkään muun kuin Kiljusen lapsi voisikaan tulla niin likaiseksi.

Mökö tuli katsomaan sisartaan. Kehto oli taas kummossa. Hän huusi Lurun saapuville. Molemmat menivät muurahaispesälle. Eihän Plättä siellä ollut. He katselivat ympärilleen, kiipesivät koivuunkin, joka kasvoi keskellä pihamaata, arvellen Plätän kiivenneen sinne. Eihän Plättä sielläkään ollut. He huutelivat niin kovaa kuin suinkin jaksoivat, huusivat siksi, kunnes olivat aivan sinisiä. Ei kuulunut mitään vastausta.

Pojat seisovivat vähän aikaa katsoen toisiinsa aivan kauhuissaan.

— Tässä ei auta mikään muu kuin antaa Pullan etsiä, sanoi Luru.

Pulla tuotiin väkipakolla kehdon luo. Sen kuonon eteen pantiin Plätän kehdossa olleita vaatteita. Hyi, kuinka Pulla aivasteli, arvaahan sen kylläkin! Monen selityksen ja monen haistelemisen jälkeen se kai viimein ymmärsi, mistä oli kysymys. Se haisteli maata ja meni kellarin luukun kohdalle, kurkisti siitä sisään ja alkoi iloisesti haukkua. Kellarista kuului Plätän kova kirkaisu.

Luru, joka oli laihempi, meni ikkunasta sisään, nosti sisarensa ylös, ja Mökö veti hänet pihalle.

Ei tarvitse sanoakaan, että Plättä täältä tullessaan oli hyvin likainen.

Pojat asettivat sen eteensä nurmelle istumaan ja katselivat vähän aikaa aivan sanattomina sitä. Heidän oli vaikeaa käsittää, että lapsi voi tulla näin likaiseksi.

— Ei kai äiti ota Plättää mielellään vastaan tällaisena, sanoi viimein Luru.

— Ei kai, sanoi Mökö. Kai se olisi puhdistettava.

— Mutta millä me puhdistamme?

Niinkuin sellaista olisi tarvinnut laisinkaan kysyä. Kyllähän Kiljusen pojat aina keksivät keinoja.

Ja keino oli tämä. He laahasivat esiin talon paloruiskun, kantoivat sen vettä täyteen. Mökö pumppusi ja Luru suuntasi letkun pään Plättää kohden. Jotta suihku ei liian kipeästi koskisi siihen, pani hän peukalonsa sen eteen, jolloin vesisäde levisi.

Osaksi oli Plättä tästä mielissään, osaksi vihoissaan. Vuoroin se nauraa kikatti, vuoroin parkui kiukusta. Mutta pojat eivät välittäneet mistään.

Kun ruisku kymmenennen kerran oli täytetty ja tyhjennetty Plätän päälle suihkuna, voi sanoa, että tyttö oli puhtaan näköinen. Kun se vielä oli pyyheliinalla kuivattu ja varmuuden vuoksi palkeillakin sen päälle puhallettu, arvelivat pojat sen nyt olevan jälleen ihmisenmuotoisessa kunnossa.

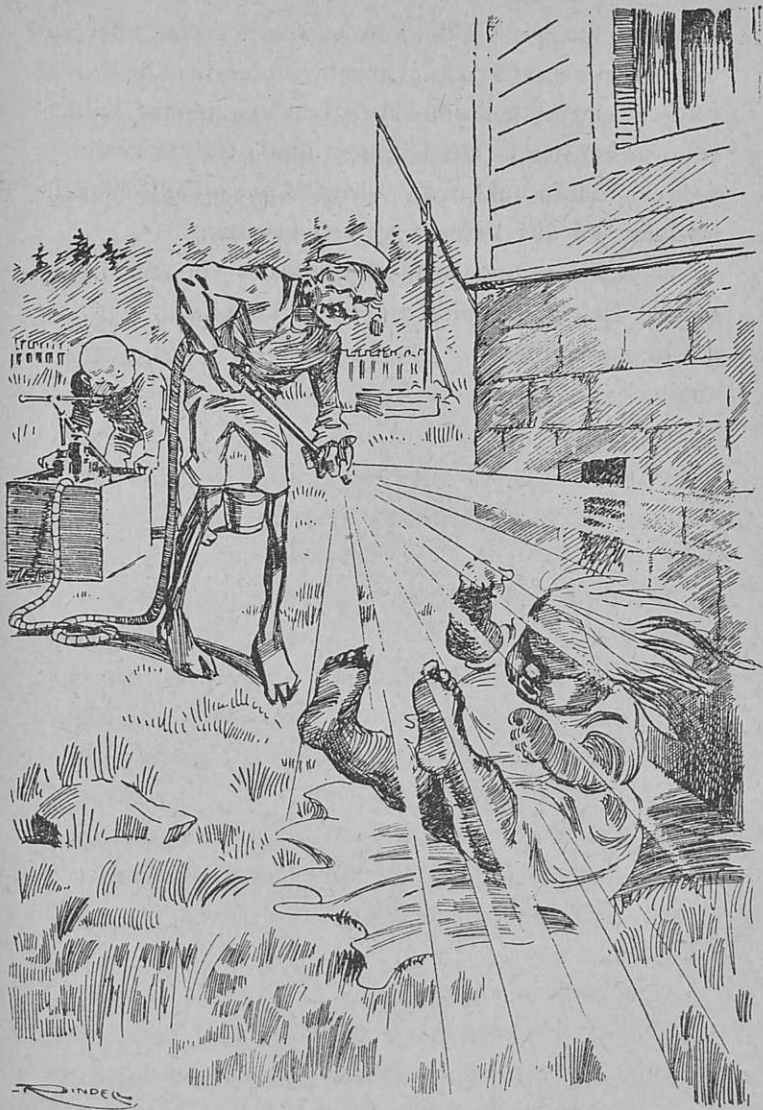
He katselivat sisartaan vähän aikaa pää kallellaan.

— Äiti panee aina kylvyn jälkeen perunajauhoja sen istuimen kohdalle, sanoi Luru. Kai meidänkin pitää niin tehdä?

— Tietysti, sanoi Mökö.

Hän kävi etsimässä perunajauhoja, pani niitä lautaselle, asetti Plätän istumaan sen päälle, nosti sisarensa jälleen ylös, istutti uudelleen sen. Hän olisi kai tätä

RINDER

hommaa uusinut vaikka kuinka monta kertaa, ellei lautanen olisi mennyt rikki. Omasta vuoteestaan he etsivät puhtaat patjat kehtoon, koristivat sen reunat kukkilla, ja kun isä ja äiti Kiljunen illalla tulivat kotiin ja näkivät Plätän nukkuvan puhtaana ja rauhallisena kehossaan, löi äiti kätensä yhteen ja sanoi:

— Kyllä minun poikieni huostaan voi aina lapset uskoa? Ei kukaan hoida niin hyvin kuin he.

Ja kai se niin on.

Plätän tutti.

Plätällä oli tutti, valkoinen räsynpalanen, jonka sisään oli pantu sokeria ja sitten nuoralla sidottu räsy kiinni.

Tämä hävisi eräänä päivänä. Kun Kiljuset olivat kaikessa hyvin perusteellisia ihmisiä, ryhtyivät he sitä innokkaasti etsimään.

Äiti Kiljunen huomasi tutin häviämisen ensiksi ja huusi:

— Onko kukaan nähnyt Plätän tuttia?

Kukaan ei ollut sitä nähnyt.

Sitä etsittiin joka paikasta huoneissa. Tuttia vain ei löydetty.

Luru huusi äkkiä:

— Pullan suussa on jotain, joka voi näyttää tutilta.

Ja sen suussa olikin todella jotain, joka näytti tutilta.

Koko herrasväki ryntäsi Pullan luo. Pullahan oli hyvin viisas koira, joka tunsi kaikki herrasväkensä tavat. Kun se siis näki kaikkien tällä tavalla yht'aikaa ryntäävän, ymmärsi se heti, että tässä oli kysymyksessä

jotain muuta kuin leikki. Se siis painoi häntänsä koi-
piensa väliin ja livisti tiehensä.

Isä Kiljunen ja Mökö pomppoivat eteenpäin, äiti
Kiljunen ja Luru loikkivat. Pulla piti tarpeettomana
juosta pihamaalta pois, kyllä hän sielläkin arveli voi-
vansa välttää isäntäväkeään. Ensimmäinen se tietysti kiersi
pihamaan, mutta kun se huomasi, että herrasväki voi
hänet piirittää johonkin nurkkaan, läksi se kiertämään
taloa. Tämä ei tietystikään ollut viisasta, sillä herras-
väki asettui nurkan taakse vahtimaan. Pulla hiipi hil-
jaa lähelle, ja juuri kun herrasväki rynnisti eteenpäin,
hyppäsi se Lurun kinttujen välistä pakoon. Pulla oli
viisas koira.

Nyt jakaantui Kiljusen herrasväki kahteen leiriin,
toinen puoli, pomppoilevat, ajoi Pullaa takaa talon
ympäri, toinen puoli, loikkivat, vahtasivat nurkan ta-
kana, Lurun pöydellä karpäshaavia ja äiti Kiljusen
levittäessä esiliinansa pyydystääkseen siihen Pullan.
Pulla hyppäsi äiti Kiljusen yli. Tämä kuuluu mah-
dottomalta, mutta totta se on, eikä se mahdotonta ole-
kaan, kun ajattelee, että äiti Kiljunen oli mennyt kyy-
ryyn, ja laiha ihminen menee aina hyvin paljon kyyryyn.
Pulla oli siis taas päässyt pakoon.

Isä Kiljunen keksi silloin keinon.

— Verkko! huusi hän.

Talossa oli vanha verkko, jota joskus maailmassa oli
käytetty kalastuksessa. Se oli hyvin pahasti repeytynyt,
ja kun ei herrasväki sitä korjailut, ei sillä tietysti oltu

saatu kaloja, ja siksi se oli jäänyt käyttämättä. Isä Kiljunen haki sen nyt esiin talon ylisiltä.

Verkko asetettiin Pullalle ansaksi sillä tavalla, että pojat pantiin pitelemään sen kummastakin päästä kiinni ja isä ja äiti Kiljunen lähtivät ajamaan Pullaa sitä kohden. Verkko asetettiin sille puolelle pihaa, missä talli, navetta ja sikolätti olivat.

Ja nyt alkoi jahti.

Isä ja äiti Kiljunen huusivat ja huitoivat. Pulla juoksi heidän edellään pitäen yhä suussaan sitä, jota herrasväki luuli Plätän tutiksi.

— Pitäkää verkko kireällä! huusi isä Kiljunen pojille.

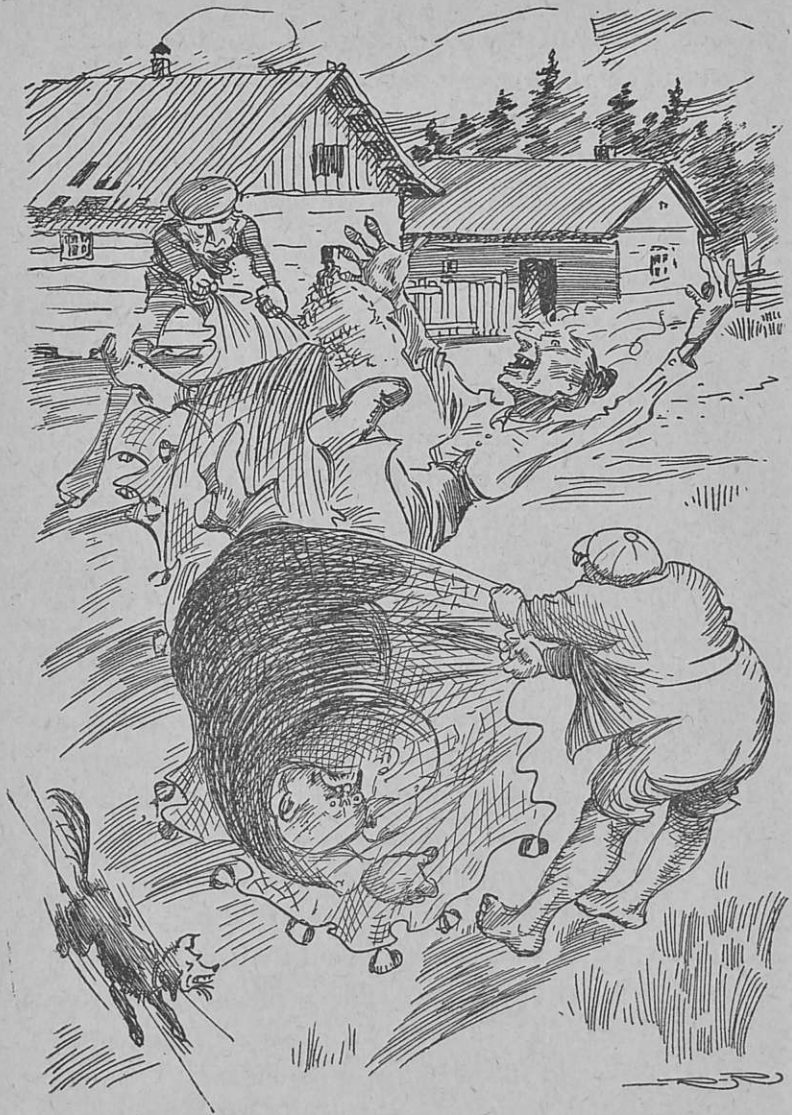
Pojat tottelivat.

Pulla juoksi kovaa kyytiä verkkoa kohden, äiti ja isä Kiljunen sen jälestä. Verkossa olevasta suuresta reiästä meni Pulla verkon toiselle puolelle, mutta eivät hän isä ja äiti Kiljunen siitä mahtuneet, ja seurauksena oli, että he lankesivat kireälle pingoitettuun verkkoon. Verkko pääsi samassa poikien käsistä irti ja molemmat vanhemmat kierivät maassa verkkoon sotkeutuneina.

Ja kyllä he sotkeutuivatkin yhä enemmän. On oikein häpeällistä ajatella, että kaksi vanhaa ihmistä tällä tavalla meni verkkoon Pullan kaltaisen koirapahasen tähden. Äiti potki kuin hullu ja silloin hän sotkeutui yhä enemmän. Isä huitoi kuin hassu, verkko repeili ja hän sotkeutui siihen entistään enemmän.

He nousivat pystyyn, äiti Kiljusen laihojen kinttu-

jen pistäessä esiin kahdesta suuresta repeämästä. He hyppäsivät kuin linnut koettaessaan irtaantua, mutta kaatuivat uudelleen. Ja kun verkko oli aivan lähellä sikokarsinaa, kaatuivat he täydellä voimalla karsinan aidan päälle; se meni kumoon, ja isä sekä äiti Kiljunen ropsahtivat karsinaan, menivät sinne mukkelismakkelis.

Kiljusilla oli porsas, jonka he olivat ostaneet keväällä ruokkiakseen sitä kesän ja syksyn, saadakseen siitä joulupaistin. Kun porsas näki herrasväen tulevan tällä tavalla karsinaansa, niin säikähtyi hän se. Se hyppäsi ensin karsinan toiselle puolelle, ja samassa silmänräpäyksessä se oli jo mennyt Kiljusen isän ja äidin yli ja karanut pihamaalle.

— Porsas karkaa! huusivat pojat.

Tämä tapaus antoi verkossa-olijoille jättiläisvoimat, he kiskaisivat, verkko repesi aivan kokonaan ja he pääsivät vapaiksi. Ja nyt alkoivat he ajaa porsasta takaa. He olivat aivan kokonaan unohtaneet Plätän tutin, eikä heillä ollutkaan mitään syytä etsiä sitä Pullan hampaista, sen Luru huomasi porsaan päästyä pakoon ja tarkastettuaan Pullan suustaan pudottamaa esinettä. Se ei ollutkaan mitään muuta kuin Plätän räsynuken pää.

Sanoin kuvaamaton oli voima ja vimma, jolla Kiljusen herrasväki nyt läksi porsasta takaa-ajamaan. Se oli aivan toisenlaista jahtia kuin Pullan ahdistaminen. Porsas ei nimittäin koskaan juokse aivan suoraan, vaan tekee äkkiä kaikenlaisia mutkia, ja tämä seikka sai merkillisiä selkkauksia aikaan.

Kun porsas meni täyttä laukkaa eteenpäin, niin pomppoili ja harppaili Kiljusen herrasväki sen jälestä ihan vimmatusti. Mutta kun porsas äkkiä teki käännöksen, ei herrasväki voinutkaan yhtä nopeasti kääntyä, vaan he töytäsivät toisiinsa ja olivat yhtenä läjänä pihamaalla.

Tällä välin oli porsas tietysti jo pihamaan toisella puolella. Pulla oli ryhtynyt auttamaan herrasväkeään ja koetti ajaa porsasta takaa. Mutta ei siinä Pullakaan onnistunut. Sekin sai tehdä silloin tällöin hyvin merkittäviä kuperkeikkoja, kun porsas äkkiä pysähtyi ja Pulla meni sen yli ja kaatui maahan.

Tästä syntyi tietysti sellainen melu, että koko lähikylän väki riensi apuun. Ja kun he olivat hyvin auttavaisia ihmisiä, niin ryhtyivät he kaikki ottamaan porsasta kiinni.

Kaikki portit suljettiin, ja ihmisiä asettui pitkään riviin ajamaan porsasta pihamaan nurkkaan. Porsas käveli rauhallisesti, vilkuen vain silloin tällöin hiukan taakseen.

Juuri kun tultiin pihamaan nurkkaan, se mennä pujahti portin alitse.

Ja nyt vasta oikein juoksu alkoikin. Kaikki oli tähän asti ollut vain leikkiä sen rinnalla.

Porsas juoksi suoraan rantaan. Tietäähän jokainen, että porsas ui hyvin. Tietysti Kiljusen herrasväen porsas vielä paremmin kuin muiden.

Tämä lähti uimaan eteenpäin. Kaikki ihmiset ryntä-

sivät rantaan, ja monet vauhdin vaikutuksesta mulskahtivat veteen.

Eihän siinä auttanut mikään muu kuin mennä veneeseen ja lähteä soutamaan jälestä.

Kaksikymmentä ihmistä meni veneeseen, jossa ei olisi saanut olla muuta kuin korkeintaan kymmenen. Vähän matkaa rannasta päästyä vene painui pohjaan ja ihmiset saivat lähteä uimaan. Vene kiskottiin ylös, tyhjennettiin ja nyt läksi viisi miestä Kiljusen herrasväen kanssa porsasta takaa ajamaan. Tämä oli sillä välin päässyt jo hyvin pitkälle ja uisaarta kohden, jossa se viimein nousi maihin, ja niin kiire sillä oli mennä puiden suojaan, ettei se joutunut edes ravistamaan vettä päältään.

Mutta pian tulivat takaa-ajajatkin.

Kun heitä oli niin vähän, niin käytiin veneellä noutamassa koko kylän väki sinne. Ja nyt alettiin järjestää oikein täydellinen jahti. Kaikki ihmiset asettuivat suureen piiriin saaren rannoille, jokainen otti karahkan käteensä ja läksi hitaasti astumaan eteenpäin. Tällä tavalla koetettiin saada porsas saarretuksi. Viisi eri kertaa se pääsi tämän kehän sisältä pois, tavallisesti livistäen jonkun kinttujen välistä.

Mutta ahkeruus kovankin onnen voittaa, sanoo sananlasku, ja niin voittivat piirittäjätkin viimein porsaan. Ne pääsivät aivan sen lähelle joka puolelta. Porsas ei enää välittänyt pakoonmenosta, istui vain rauhallisesti kannon päässä ja kovasti ihmetteli, miksi hänen tähtensä oli näin paljon vaivaa nähty.

Porsas tuotiin kotia ja veneellä saatiin monta kertaa soutaa saareen, ennenkuin koko kylän väki oli tuotu takaisin.

Vaikka kaikki nämä ihmiset olivat tulleet auttamaan kenenkään pyytämättä, niin nyt ne vaativat itselleen palkan. Ja isä Kiljusen täytyi maksaa. Kylläpä se porsas tuli kovin kalliiksi hänelle.

Kun kyläläiset olivat menneet pois, syntyi perheen kesken neuvottelu siitä, minkä tähden tämä kaikki oli tapahtunut, ja silloin huomattiin, että Plätän tutin tähden oli nähty tämä vaiva. Ja tutti oli yhä vielä kateissa.

— Missä ihmeessä se tutti on? sanoi äiti Kiljunen.

— Se ei voi olla missään muualla kuin täällä sisällä, sanoi isä Kiljunen, joka kaikessa oli tavattoman viisas mies.

Ei auttanut silloin mikään muu keino kuin kantaa kaikki tavarat pihalle, jotta päästäisiin selville siitä, missä tutti oli.

Olisi luullut, että herrasväki muutti jonnekin, kun he kuljettivat tällä tavalla kampsujaan. Tietysti kylän väki taas tuli auttamaan heitä.

Ihan kaikki tavarat tuotiin pihalle. Eihän kukaan voinut uskoa, että tutti olisi kukkien keskellä tai että se olisi kattolampussa, mutta nekin laahattiin pihalle. Viimeksi oli jälellä enää vain Plättä ja hänen kehtonsa. Kun herrasväki meni sitä nostamaan, niin mitä he näkivätkään?

Niin, mitä he näkivätkään?

Plätän istumassa kehdoissaan ja tuttinsa suussa.
Se oli pudonnut kehtoon, mistä Plättä oli sen löytänyt
ja pannut taas suuhunsa.

Plättä ihmeolentona.

Vanhemmilla on usein tapana opettaa lapsiaan aivan kuin koiria tekemään kaikenlaisia pikkuisia temppuja. Jos Kiljusen herrasväki monessa suhteessa erosi kaikista muista ihmisistä, niin tässä suhteessa he ainakin olivat aivan samanlaisia. Heidän suurin ilonsa oli saada Plättä päästelemään kaikenlaisia ääniä ja tekemään kaikenlaisia liikkeitä. On aivan turhaa niitä selittää, sillä ne olivat juuri samoja, joita kaikki pikkulapset tekevät vanhempiensa kehoituksesta.

Plättä oli hyvin oppivainen, siitä tuli oikein taitava. Juuri tämä seikka herätti eräänä päivänä pojissa oivallisen tuuman. He eivät olleet koskaan ennen nähneet pikkulapsia ja siis uskoivat, että heidän sisarensa oli aivan merkillinen. Ja kun jokin olento oli merkillinen, niin saattoi sen avulla ansaita rahaa.

Pojat päättivät lähteä Helsinkiin Plättää näyttämään.

Mutta kun he tiesivät, etteivät vanhempansa koskaan antaisi siihen lupaa, päättivät he salaviihkaa lähteä matkalle.

Eräänä päivänä sanoi Luru äidilleen:

— Saammeko viedä Plätän leikkimään kanssamme?

— Tietysti saatte, lausui äiti, joka muisti, miten hyvin pojat olivat Plättää hoitaneet vanhempien poissaollessa.

Luru otti siis Plätän kainaloonsa ja läksi hänen kanssaan tallin taakse. Täällä Mökö odotti häntä suuren kannellisen korin kanssa. Tähän pantiin Plättä ja kansi sen päälle. Jotta lapsen olisi mukava korissa olla, oli sinne pantu ruohoja.

— Ja nyt asemalle! sanoi Luru.

— Emme me jaksa roikottaa tätä lihaklönttiä sinne asti, sanoi Mökö. Ottakaamme hevonen.

He ottivat hevosen tallista, nousivat sen selkään molemmat ja ottivat korin syliinsä. Ja nyt lähdettiin täyttä laukkaa ajamaan.

Heidän saapuessaan lähelle asemaa sanoi Luru:

— Kyllä ne arvaavat, että olemme tätä tietä menneet, ja tahtovat pidättää meidät. Lähdetäänkin maantietä myöten Helsinkiin, koska meillä kerran on hevonen.

— Lähdetään vain, sanoi Mökö.

Ja he lähtivät.

Tällä välin oli äiti Kiljunen kaivannut Plättää ja etsi sitä kaikkialta. He huutelivat, ei mistään kuulunut vastausta. He etsivät, missään ei ollut poikia eikä Plättää.

Palvelijatar silloin sanoi nähneensä poikien ratsastaneen pois.

— Meidän täytyy kiireimmän kautta lähteä asemalle! sanoi isä.

— Mutta meillä ei ole hevosta, sanoi äiti.

Isä Kiljunen muisti entisaikaan suomalaisten ajaneen paljon härillä. Heillä ei ollut härkää, mutta olihan lehmä.

Lehmä siis valjastettiin rattaitten eteen. Ja sitten lähdettiin.

Kun lehmä ensi kertaa oli tällaisessa hommassa, niin se ihmetteli aluksi, vaikka ei olisi luullut Kiljusen herasväen lehmän mitään ihmettelevän. Mutta kyllä tämä lehmä oli kovin kummastunut. Ja kun lehmä on kummastunut, niin ei koskaan voi tietää, mitä se tekee.

Eikä Kiljusen isä ja äiti myöskään edeltäpäin tienneet, mitä tapahtui heille matkallaan asemalle.

Vähän matkaa lehmä juoksi maantietä pitkin, mutta sitten se arveli tarvitsevansa ruokaa ja kun tien vieressä oli ruohoja, niin se meni sinne, kärryt jälessä tietysti ja kärryillä ihmiset. Vähän ajan päästä he olivat ojassa kumossa. Lehmä vain seisoi ja ihmetteli, miksi ne sinne menivät eivätkä pysyneet rattailla.

Kun jälleen oli päästy maantielle ja kuljettu parikymmentä metriä, pysähtyi lehmä ihmettelemään erästä aidanseivästä eikä mitenkään tahtonut mennä eteenpäin.

Äiti Kiljunen meni vetämään sitä sarvista ja isä lykkäsi rattaitten perästä. Näin päästiin taas vähän matkaa.

Mutta vähän ajan päästä lehmä pysähtyi aivan kokonaan.

Molemmat Kiljuset miettivät, mitä he nyt tekevät. Äiti muisti silloin, millä tavalla hän ennen oli saanut lehmän seuraamaan itseään. Hän otti tien vierestä heinätukon ja pitäen sitä lehmän suun edessä sai tämän heti lähtemään liikkeelle. Mutta kun lehmä koko ajan siinä astellessaan söi, niin täytyi yhtä päätä myös koota heiniä. Jouduttaakseen matkaansa sopivat Kiljuset asiasta siten, että isä keräili heiniä ja äiti piti niitä lehmän suun edessä.

Ja tällä tavalla he pääsivät eteenpäin. Lehmä ei enää kertaakaan pysähtynyt. Mutta matkaan asemalle, jonka he kävellen olisivat suorittaneet kahdessa tunnissa, tarvittiin nyt kuusi tuntia.

Vihdoin viimein he saapuivat asemalle ja kiiruhtivat heti asemapäälliköltä tiedustamaan, olivatko Mökö ja Luru Plätän kanssa matkustaneet junalla jonnekinpäin. Kukaan ei ollut heitä nähnyt. Isä ja äiti Kiljusen suru oli hyvin suuri. Asemapäällikkö silloin keksi keinon. Hän sähkötti Helsinkiin ja sieltä sähkötettiin kaikille asemille ja kaikille maan nimismiehille, että jos jossain näkyisi kaksi hyvin puettua poikaa kuljettamassa pikkuista tyttöä, he otettaisiin kiinni. Isä ja äiti Kiljunen olivat laatineet itse sähkösanoman. Heidän mielestään ei mitenkään voinut sanoa heidän pojistaan, että ne olivat roivisen näköisiä, ja siksi pantiin sähkösanomaan: kaksi hyvin puettua poikaa.

Tämän toimitettuaan he rauhallisella mielellä alkoivat pyrkiä kotiaan kohden. Mökö ja Luru ehdottomasti jostakin saataisiin kiinni, koska kaikkialle maassa oli lähetetty heistä tiedonanto.

Jos he hitaasti olivat päässeet asemalle, niin se oli vielä tulista kiirettä verrattuna kotimatkaan. Lehmä ei enää välittänyt ruohosta, vaan tahtoi itse käydä haukailemassa. Ja se meni minne se itse halusi ja viipyi niin kauan kuin se itse tahtoi. Se kääntyi joka tienhaarassa ja meni joka polkua myöten. Sarvista vetämälläkään ei sitä saanut enää menemään sinne kuin herrasväki tahtoi. Lopulta Kiljuset nöyrinä alistuivat seuraamaan lehmänsä oikkuja. He risteilivät kautta pitäjän ja saapuivat viimein kotia.

He olivat tarvinneet kotimatkaa varten viisi päivää. Se on ihan totta, he tarvitsivat todellakin viisi päivää.

Tällä välin Mökö ja Luru ajoivat hevosen selässä Helsinkiä kohden. Plättä keinui mukavasti korissa ja nukkui koko ajan.

Erään Helsingin lähellä olevan aseman ohi ajaessaan katseli asemapäällikkö, joka oli saanut tiedon karaneista pojista, pitkään heihin, mutta kun Mökö ja Luru eivät olleet hyvin puettuja ja kun missään ei näkynyt pikkuista tyttöä heidän mukanaan, ei hän näitä pidättänyt.

Pojat tulivat Helsinkiin ja menivät heti paikalla hevosineen senaatintorille, joka oli heille hyvin tuttu entisistä seikkailuistaan.

Väkeä oli kokoontunut heidän seuraansa suuri määrä. Torille päästyään asettuivat pojat yliopiston rappusille, ottivat Plätän korista ja sanoivat ihmisille, että he näyttävät näille ihmelasta, joka tekee kaikenlaisia temppeja.

Plättä oli oppinut nousemaan jaloilleen seisomaan ja tässä asennossa notkistelemaan polviaan, nytkytellen ruumistaan.

Luru komensi:

— Retku, Plättä!

Silloin Plättä alkoi ihmisten suureksi iloksi retkua.

Olihan jokainen nähnyt pikkulasten tekevän tällaista, mutta ei kukaan vielä yliopiston portailla, sen vuoksi se herätti hyvin suurta huomiota.

Toinen temppeu oli se, johon Luru komensi Plätän sanomalla:

— Ruiskuta, Plättä.

Tämän Plättä suoritti siten, että otti maitopullonsa, joka hänelle oli otettu matkaan, ja heiluttaen sitä käsisään ruiskutti siitä ihmisten päälle maitoa. Lähinnä olevat saivat maitoa päälleen ja nauroivat, toisten taputtaessa käsiään.

Katselijat seurasivat suurella ihastuksella Plätän esiintymistä. Kyllä hän olikin kaunis, pyöreä kuin isänsä, pystynäinen ja vääräsäärinen, silmät kuin kaksi suurta nappia päässä. Muuan nainen kysyi:

— Syökö sel!

Hän tarjosi Plätälle vehnäleipää. Ja Plättä tietysti

söi. Tämäkin huvitti kaikkia, sillä eihän oltu nähty kenenkään syövän sellaisella paikalla kuin yliopiston portaat ovat.

Kun Plättä alkoi väsyä, sanoi Luru:

—Huomenna kello seitsemän illalla me olemme taas täällä!

Silloin kaikki hurrasivat.

Yönsä viettivät pojat Kaisaniemessä, jossa he laskivat hevosensa syömään nurmikolle, menivät keskellä lammikkoa olevaan joutsenien ja ankkujen saareen lammen reunalla olevalla veneellä ja panivat siellä lintujen suureksi harmiksi heidän joukkoonsa maata. Ihmisiä oli kerääntynyt tavattoman suuri määrä lammen ympärille katsomaan näitä merkillisiä lapsia.

Aamulla pojat miettivät, mistä he saisivat huoneiston, jossa voisivat pitää näytöksiään, sillä he olivat huomanneet, että ulkoilmassa ei kukaan maksanut heille mitään. Ja ansaitsemistahan varten he olivat tulleet kaupunkiin.

Olihan kansallisteatteri aivan lähellä. Siellähän he ennenkin olivat olleet. He kävivät kysymässä, pääsivökö sinne näytäntöjä antamaan. Heille vastattiin kieltevästi.

— Ei kai auta mikään muu, kuin olla senaattorilla, sanoi Luru.

Illalla he olivat siellä taas. Aivan ensiksi ilmoitti Luru, että hän oli aikonut mennä kansallisteatteriin, mutta sitä ei hänelle oltu annettu.

Tästä syntyi hirveä metakka. Joukossa oli muutamia kovin innostuneita. He sanoivat, että teatteri on rakennettu kansan varoilla ja siis sinne täytyy jokaisen päästä. Ja riemukulussa vietiin Mökö, Luru ja Plättä sinne, avattiin väkisin ovet ja näytäntö alkoi.

Ovella muutamat seisoivat kooten kymmenen penniä jokaiselta. Sinä iltana annettiin yhteensä viisi näytäntöä, niin suuri oli uteliaiden määrä.

Poliisit olivat koettaneet estää näytäntöjä, mutta Mökön ja Lurun innokkaimmat kannattajat sanoivat, että se oli kansan tahto, joka määräsi teatterin heidän näytäntöjään varten.

Seuraavana päivänä oli innostus niin suuri, että Mökön ja Lurun täytyi antaa näytäntöjä jo aamupäivälläkin. Ja Plättä retkui ja ruiskutti. On mahdotonta tarkkaan kuvata kaikkea sitä, mitä nämä näytännöt saivat aikaan. Yhtenä seurauksena oli se, että kaikki kaupungin kaupat suljettiin illalla jo kello seitsemältä, jotta puotipalvelijat pääsisivät katsomaan Plättää. Työväki, joka usein sai olla työssä jälkeen seitsemän eikä siis päässyt näytäntöön, nosti hirveän metakan ja vaati, että heidän työpäiväänsä on lyhennettävä. He asettivat jyrkän vaatimuksen kahdeksantuntisesta työpäivästä, ja uhkaava paperi jätettiin eduskuntaan, joka silloin oli koolla. Kun täällä sanottiin, etteivät he nyt joudu päättämään asiaa, niin sanoi lähetystö, joka oli paperin vienyt, että koko eduskunta oli vain yhtä ret-

kua, joka nyki ja hytkytti, mutta ei tehnyt mitään perusteellista työtä.

Ja maata uhattiin suurlakolla, ellei kansa pääse katsomaan Plätän retkutusta.

Teatterin johtaja oli maalla. Hänelle oli ilmoitettu, miten teatteri oli anastettu. Hän saapui kiireimmän kautta estämään näytäntöjä, mutta kansa kantoi hänet käsillään teatterista pois, eikä hän uskaltanut tehdä muuta kuin seisoa rautatien torilla ja väännellä käsiään niin, että nikamat natisivat.

Senaatti piti täysi-istunnon tämän asian vuoksi, mutta kukaan ei uskaltanut ryhtyä estämään Kiljusen poikien näytäntöjä, koska se oli kansan tahto.

Ihmisiä alkoi maalta tulla niin paljon näytäntöihin rautatietä myöten, että kaikki rautatieläiset vaativat itselleen palkankoroitusta, uhaten muuten lopettaa liikkeen rautatiellä.

Eduskunta hätäntyi ja huomasi, että sen täytyy, voidakseen järjestää kaikki asiat, olla koolla paljoa kauemmin kuin alkujaan oli määrätty. Sen vuoksi kiireimmän kautta pitennettiin eduskunnan kokoontumisaikaa kahdella kuukaudella. Ja kun eduskunnan jäsenet surusta ja murheesta alkoivat laihtua, pysyivät he palkankoroitusta valtiolta ja saivat sen.

Näiden näytäntöjen menestys riippui siitä, että ihmiset olivat näkevinään Plätän esiintymisessä jotain hyvin syvällistä. Kun hän retkui, niin se merkitsi eduskunnan työntekoa, kun hän ruiskutti, niin se tarkoitti

sanomalehtien tarpeetonta kirjoittelemista tärkeistä asioista. Ja innostus nousi korkeimmilleen, kun pojat keksivät aivan uuden tempun. Plätälle annettiin suuri kerä villalankaa. Se alkoi purkaa sitä ja tätä tehdessään kietoutui itse siihen niin lujasti, ettei lopulta voinut itseään edes liikuttaa. Ne jotka pääsivät purkamaan Plättää, saivat maksaa aivan eri maksun, ja niiden nimet mainittiin aina seuraavana päivänä sanomalehdissä. Tätä lankoihin takertumista sanottiin senaatin työksi, koska se aina sekaantui omiin asioihinsa. Kun senaattorit saivat siitä kuulla, pyysivät he saada erikoisen näytännön. Sellainen annettiin heille ja he läksivät hyvin alakuloisina pois teatterista.

Näin oli kulunut viisi päivää, ja kautta maan sanomalehdet kertoivat näistä näytännöistä ja mielet olivat hyvin kiihtyneet, sillä toiset puolustivat näytäntöjä, toiset sanoivat, että ne pitää heti lopettaa. Mutta ne, jotka koettivat estää, joutuivat uhkausten alaisiksi, ja silloin he lakkasivat hommastaan.

Kiljusen isä ja äiti olivat tulleet lehmänsä ja rattaitensa kanssa kotia. Lehmä oli hyvissä voimissa, mutta rattaat olivat metsissä ajellessa menneet aivan pilalle. Toisesta pyörästä ei ollut enää muuta kuin pienat jälellä.

Kotona he katsoivat sanomalehteen ja tunsivat heti kuvasta, joka oli lehdissä, lapsensa.

He kiiruhtivat Helsinkiin, etsivät lapsensa ja veivät heidät kotia. Senaatin puheenjohtaja oli asemalla saatamassa, samoin juuri joukko yhdistyksiä lippuineen.

Ja rahaa oli pojilla hyvin paljon mukanaan. Hevonen oli lihonut kaupungin puistossa ja oli matkaansa kaikesta päättäen hyvin tyytyväinen.

Mutta eduskunta oli päättänyt kahdeksantuntisen työpäivän kautta maan. Sen oli Plätän retkutuksen saanut aikaan.

Kiertue Plättä Kiljunen.

Plätän Helsingissä saavuttama maine oli niin suuri, että isä Kiljunen sanoi:

— Nyt meidän perheeseemme onkin tullut sellainen olento, että hän tuottaa meille sekä rahaa että kunniaa.

— Millä tavalla? kysyivät pojat.

— Me perustamme kiertueen, vastasi isä.

— Mikä se kiertue on? kysyi Luru.

— Se on sellainen joukko ihmisiä, joka kiertää paikasta toiseen, näyttäen itseään jossain salissa ja saaden siitä rahaa.

— Meidän matkamme Helsinkiin oli siis jonkinmoinen kiertue, sanoi Mökö.

— Oli kyllä muuten, mutta teillä ei ollut mitään näytelmäkappaletta. Ja näytelmäkappale kuuluu kiertueen ohjelmaan. Minä kirjoitan kappaleen, ja sitten me kaikki lähdemme.

Ja isä Kiljunen kirjoitti näytelmän, jossa oli neljä näyttöstä ja viisi henkilöä, jos Pullakin lasketaan joukkoon, sillä poikien vaatimuksesta piti Pullan päästä matkaan. Tietysti isä Kiljunen tahtoi ottaa ainoastaan

oman perheensä mukaansa, koska hän pelkäsi vieraitten helposti pilaavan kaiken.

Näytelmän nimi oli: »Löydetty lapsi, eli Sydämiä kukkaisnurmella.» Isä Kiljunen oli nimittäin lukenut elävien kuvien ohjelmia sanomalehdistä ja niissä oli jokaisella kappaleella kaksi nimeä. Näytelmän nimi »Löydetty lapsi» kuvasi kyllä sisältöä, sillä kappaleessa pieni lapsi hukkui joka näytöksen alussa ja löydettiin sen lopussa. Tämä osa oli aiottu Plätälle, joka siis näytelmän aikana hukkuisi neljä kertaa ja löydettäisiin neljä kertaa. Näytelmän toinen nimi »Sydämiä kukkaisnurmella» ei laisinkaan sopinut näytelmän sisältöön, mutta eihän se mitään merkinnyt.

—Pääasia on, että näytelmän nimi vaikuttaa houkuttelevalta, sanoi isä Kiljunen.

Näytelmä oli tietysti, koska isä Kiljunen sen oli kirjoittanut, hyvin vilkas ja siinä juostiin ja huudettiin kovasti paljon. Ensimmäisessä näytöksessä Plättä meni tyhjään tynnyriin ja oli siellä piilossa siksi, kunnes Pulla haisteli hänen jälkensä ja viimein löysi sieltä hänet. Toisessa näytöksessä Plättä kiipesi pesään ja putosi hän sieltä esiin vasta silloin, kun pantiin pesään tuli. Kolmannessa näytöksessä hän meni vesisaaviin ja oli sinne hukkua. Tämä tietysti oli vain olevinaan, sillä saavi oli tyhjä, ei siinä ollut yhtään vettä. Neljännessä näytöksessä tuli suuri lintu, joka otti Plätän siivilleen ja aikoi hänet viedä ilmaan, mutta viimeisessä hetkessä toiset riensivät apuun ja pelastivat lapsen.

Plätällä oli siis tässä näytelmässä paljon tehtävää. Eihän kenenkään muun lapsi olisi oppinut niin nuorella iällä sellaista määrää kaikenlaisia temppuja kuin Kiljusen Plättä.

Hän oli paljoa oppivaisempi kuin Pulla, joka ei tahtonut mitenkään ensimmäisessä näytöksessä tehdä oikein. Kun Plättä oli kiivennyt lautaa myöten tynnyrin suulle ja siitä sitten pudotti itsensä sinne asetettuihin pehkuihin ja Pulla tuli näyttämölle, niin tahtoi se aina aivan heti mennä tynnyrin luo, vaikka näytelmän mukaan sen piti ensin haistella pitkin näyttämöä ja etsiä joka paikasta muualta. Viisi päivää saatiin Pullaa vitsa kädessä opettaa, ennenkuin se oikealla ajalla tuli tynnyrin luo.

— Muut kiertävät pitkin maata talvella, sanoi isä Kiljunen eräänä päivänä, kun näytelmä oli valmiiksi harjoitettu. Me menemme kesällä, sillä tarvitseehan ihmisten pitää hauskaa silloinkin.

He olivat päättäneet käydä melkein kaikissa Suomen kaupungeissa, ja sanomalehtiin oli pantu suuria uutisia, joissa huomautettiin tästä ihmeellisestä taidetilaisuudesta, joka oli valmistettu kansalle.

— Alkakaamme maan sydäimestä, sanoi isä Kiljunen.

Tämän tähden he ensimmäiseksi menivät Jyväskylään. Seminaarin juhlasaliin oli valmistettu lava ja näyttämö, missä Kiljuset esiintyivät. Kun herrasväki oli sinne saapunut aivan viime hetkessä, eivät he ennät-

täneet tarkastaa kaikkia näyttämövehkeitä, ja sen vuoksi tapahtuikin yhtä ja toista merkillistä. Ensimmäinen näytös ei tuottanut muuta häiriötä kuin sen, että tynnyri, johon Plättä kiipesi, oli niin ahdas, että kun hän pudotti itsensä sen ylälaidalta alas ja putosi pehkuihin, ei hän päässytäkään siellä kääntymään, niinkuin piti, vaan jäi päälleen pystyyn. Hänen kinttunsa räpyttelivät hyvin pahasti ilmassa. Tiesi, miten hänen olisi käynyt, ellei muuan hyväsydäminen rouva olisi tullut yleisön joukosta ja ottanut Plättää syliinsä saliin. Kiljuset eivät tätä huomanneet laisinkaan. Kun siis tuli se hetki jolloin Plättä oli löydettävä tynnyristä, ei siellä ollutkaan ketään. Mutta Pulla, joka aina oli viisas, osasi muuttaa näytelmän juonen tapausten mukaan, se meni näyttämön reunalle ja alkoi siinä vimmatusti haukkua.

Toisessa näytöksessä, jossa Plätän piti mennä pesään, ei uunissa, joka oli paperista maalattu, ollutkaan mitään pesän aukkoa. Mutta niin kekseliäs oli Plättä, että hän tyrkkäsi päällään uuniin, se meni puhki ja siitä Plättä meni sisään.

Kolmannen näytöksen saavi oli tuotu näyttämölle täynnä vettä, sillä isä Kiljunen oli sanonut, että hän tarvitsee vesisaavin ja tietysti se käsitettiin sillä tavalla, että siinä piti olla vettäkin. Kun Plättä tuli sen reunalle, katseli hän ensin vettä vähän aikaa, kiipesi sitten takaisin ja tarttui sen laitaan. Ja hän kaasi sen. Eihän tämä olisi käynyt päinsä, ellei saavia olisi pantu pienen

rahin päälle seisomaan. Vesi meni kaikki yleisön puolelle ja siitä syntyi sellainen hälinä vähäksi aikaa, että Kiljuset tulivat näyttämön takaa katsomaan, mitä oli tapahtunut. Pian oli kaikki kunnossa, tyhjä saavi jälleen pystyssä ja Plättä kiivennyt sinne.

Neljännessä näytöksessä esiintyi äiti Kiljunen lintuna. Hän oli ottanut jalkaansa isä Kiljusen alushousut ja ylleen ihopaidan, ja siivet oli tehty vanhan pöytäliinan kappaleista, jotka olivat kiinnitetyt käsivarsiin, ja siiven ruodot oli tehty kahden vanhan sateenvarjon raudoista. Pырstönä hänellä oli metson pyrstö, joka oli pantu kiinni nuorilla hänen vyölleen. Hän muistutti aivan elävästi Gallenin maalaamaa Louhen kuvaa »Sammon ryöstössä». Hänen ilmestymisensä herätti suurta ihastusta.

Seuraava kaupunki oli Vaasa. Lyseon rehtori ja yhteiskoulun johtajatar olivat päättäneet, etteivät lapset saa mennä katsomaan Kiljusten kiertuetta, joka antoi näytäntönsä kaupungin teatterihuoneella. Tämän vuoksi naulasivat he katujen kulmiin suuret paperit, missä lapsia kiellettiin menemästä teatteriin. Tietysti kaikki silloin menivät sinne. Rehtori ja johtajatar asetuivat teatterihuoneen portaille vahtiin, molempien koulujen vahtimestarit mukanaan, kummallakin hiilihanko kädessään. Johtajatar huusi niin, että äänensä oli aivan käheä ja silmälasit tipahtivat aina vähän väliä hänen nenältään. Ja he saivat lapset estetyksi pääsemästä sisään.

Teatterissa oli isä Kiljunen tarkastanut, ettei mitään sellaisia häiriöitä kuin Jyväskylässä enää tapahtuisi, ja näytöntö sujui sen vuoksi aivan rauhallisesti siksi, kunnes päästiin viimeiseen näytökseen. Muutamat lyseon alaluokan pojista olivat pujahtaneet näyttämölle, sillä he tahtoivat ainakin nähdä Plätän. Ja silloin parin pahankurisen pojan mieleen juolahti kostaa johtajalle ja johtajattarelle. He sieppasivat Plätän syliinsä ja läksivät juoksemaan karkuun.

Teatterin luota johtaa kaupungin halki puistokatu. Tätä myöten pojat alkoivat juosta huutaen teatterin lähellä oleville koululaisille:

— Plättä on meillä!

Kaikki tietysti läksivät suurella riemulla jälestä. Johtaja kiljaisi kauhusta, ja johtajatar oli pyörtyä. Molemmat menivät teatteriin ja kiljuivat:

— Plättä on varastettu!

Aijai, mikä metakka siitä syntyi. Näyttämöllä oli isä Kiljunen etsinyt Plättää. Ja kun hän tämän kuuli, niin hän ryntäsi heti näyttämöltä katsomoon ja siitä suoraa päätä kadulle. Äiti Kiljunen, joka oli jo pukeutunut linnuksi, tuli hänen jälestään. Nyt juostiin pitkin puistokäytävää kirkon ohitse, Plättää kantavat pojat edellä, toiset lapset heidän jälestään ja sitten Kiljuset koko yleisön keralla.

Puistokadun keskellä on Topeliuksen kuvapatsas. Pojat kiipesivät sen päälle ja asettivat Plätän istumaan setä Topeliuksen hartioille. Plättä piti Topeliuk-

sen kaulasta kiinni ja hirnui ilosta, sillä tämä oli kovin hauskaa Plätän mielestä.

Kun äiti Kiljunen pääsi patsaan luo, oli hän niin hätääntynyt, ettei hän ensi aluksi tiennyt, mitä hänen piti tehdä. Hän vain juoksi patsaan ympäri leksuttaen siipiään ja kiljui. Pojat kiipesivät patsaalle, ottivat Plätän alas ja nyt he kaikki palasivat teatterihuoneelle.

Mutta yleisö ei enää tullutkaan sinne, sillä kaikki luulivat, että tämä oli ollut oikea viimeinen näytös. Seuraavana päivänä oli lehdissä arvostelu ja niissä sanottiin, että lyseon rehtori ja yhteiskoulun johtajatar suorittivat tilapäiset osansa näytelmässä tavattoman etevästi ja suurella antautumisella ja innostuksella.

Sitten Kiljuset tulivat Kokkolaan, missä näytäntö annettiin yhteiskoulun juhlasalissa. Täällä Kiljuset näkivät kaupunkilaisten noudattavan aivan samantilaista tapaa kadulla kävellessään kuin hekin. Kukaan ei kävellyt nimittäin kaupungin pääkadun katukäytävillä vaan aina keskellä katua.

Kiljuset olivat jo niin tottuneet näyttelymiseen, ettei esiintymisessä tapahtunut mitään häiriötä. Ihasutus olikin sen vuoksi tavattoman suuri. Näytännön jälkeen muutamat pojat, jotka olivat kovasti rakastuneet Plättään, tahtoivat, että hänelle oli osoitettava kunnioitusta aivan samoin kuin suurille taiteilijoille osoitetaan. He vaativat siis, että Plättä oli teatterista

vietävä kotia vaunuissa, joita ihmiset vetävät. Ja vau-
nuja vetämään he tahtoivat asettaa opettajansa. Nämä
hankasivat kovasti vastaan ja sanoivat:

— Tästähän tulee oikeaa plättäntuuta, emmekä me
sellaiseen suostu!

Mutta erään tehtailijan pojat olivat kuulleet van-
hempiensä sanovan, että nykyään voi saada mitä ta-
hansa, kun vain väittää, että se on kansan tahto. He
siis huusivat:

— Opettajien täytyy! Se on kansan tahto!

Ja silloin heti opettajat suostuivat. Kun siis Kiljusen
herrasväki meni asemalle, oli se juhlallista. Edellä
kulki Pulla, sitten vetivät opettajat rattaita, joilla
Plättä istui äitinsä sylissä. Kiljusen pojat kävelivät
rattaitten vieressä ja isä niiden takana. Kaikki kou-
lun partiopojat ja -tytöt muodostivat kunniavahdin,
käsissään pitkät kepit.

Raahessa, jonne Kiljusen herrasväki sitten saapui,
olisi näytäntö sujunut aivan erinomaisesti, ellei heti
alussa olisi tapahtunut pientä selkkausta. Ja sen sai
Pulla aikaan. Kun Raaha on vanha merikaupunki, hai-
sevat siellä kaikki mereltä, siis suolaiselta. Ja tästä
hajusta ei Pulla ensinkään pitänyt. Rakennuksessa,
missä näytännöt annettiin, oli vahtimestarina entinen
merimies, josta ei suolainen haju ollut koskaan lähtenyt.
Pulla alkoi kiivaasti häntä haukkua. Mies suuttui ja
potkaisi Pullaa. Pulla suuttui vielä enemmän ja kävi
hänen housunlahkeisiinsa kiinni. Eihän vanhalla meri-

miehellä koskaan housut ole kiinni muuta kuin vyöllä. Kun siis Pulla oikein kovasti kiskoi, luisuivat housut vyön alta. Sitä on mahdotonta selittää, mutta se vain lopputulos oli, että Pullalla oli vähän ajan päästä miehen housut suussaan ja läksi niiden kera juoksemaan yleisön puolelle. Eihän kukaan mies voi olla ilman housuja. Tämäkin läksi siis ottamaan niitä pois. Pulla juoksi tuolien ja penkkien alitse ja mies hänen jälestään. Kaikki koettivat ottaa Pullaa kiinni, mutta se ei onnistunut. Se läksi ulos ja mies hänen jälestään. Mutta nyt täytyi jo näytännön alkaa. Isä Kiljunen ei ensin tiennyt, miten ensimmäinen näytös esitettäisiin, kun Pulla oli poissa, sillä Pullallahan oli siinä hyvin tärkeä osa, kun se haisteli, missä Plättä oli. Lopulta isä pelasti näytelmän juonen, kulkien hän vuorostaan nelinkontin pitkin maata ja haistellen.

Ja tultiin Ouluun. Työväentalo oli tungokseen asti täynnä väkeä ja odotus sekä jännitys oli suuri. Kun Plättä ensimmäisessä näytöksessä tuli näyttämölle ja alkoi kontata tynnyriä kohden, nousi hän seisaalleen ja katseli yleisöön päin. Aivan eturivissä istui eräs vanha koulunrehtori. Plättä tahtoi sanoa tälle jotain ystävällistä ja osoittaen sormellaan häntä lausui:

— Plut, plut!

Kaikki ihmiset kääntyivät rehtoriin päin ja nauroivat. Kaikki olisi pysähtynyt tähän, ellei Plätän mieleen olisi juolahtanut ruveta retkumaan. Hän siis seisoi paikallaan ja nytkytti ruumistaan ja nauroi. Rehtori suut-

tui ja luuli Plätän jollain tavalla häpäisevän häntä, joka oli entinen eduskuntalainen; hän nousi seisomaan ja piti oikein kasvatustopillisen esitelmän Plätälle, johon tämä vastasi:

— Plät, plät!

Yleisö luuli tämän kaiken kuuluvan näytelmään ja taputti hurjasti käsiään.

Viimein Plättä kiipesi tynnyriin ja näytäntöä voitiin jatkaa. Mutta neljännen näytöksen aikana, kun linnun piti riistää Plättä, tekikin tämän äkkiä mieli päästä vanhan rehtorin luo. Hän läksi siis yleisön puolelle. Äiti Kiljunen tulla haapparoi suurine siipineen näyttämölle ja etsi Plättää.

— Prää! huusi silloin Plättä, joka oli kiivennyt rehtorin polvelle.

Äiti Kiljunen ei ollut yhtä taitava kuin isä Kiljunen muuttamaan kappaletta, sillä eihän hän sitä ollut kirjoittanutkaan, eikä siis osannut panna omiaan siihen. Hän läksi yleisön puolelle. Muutamat pikku tytöt, jotka istuivat lähellä, pelästyivät tätä suurta hirveää lintua ja alkoivat parkua. Äiti Kiljunen koetti heitä rauhoittaa ja hyppeli heidän edessään. Mutta siitä tytöt vielä enemmän alkoivat huutaa. He pakenivat näyttämön puolelle. Pian olivat kaikki pienet lapset siellä, ja äiti Kiljunen hyppeli yleisön puolella. Saatiinhan näytäntö viimein loppumaan, vaikka ainoastaan sillä tavalla, että rehtori meni näyttämölle ja piti sieltä oikein innostuttavan ja isänmaallisen puheen. Mutta kun yleisö viimein

läksi teatterista, ei se oikein ollut selvillä siitä, miten näytelmä päättyy, kun sitä häiriöittä näytellään.

Näytännön jälkeen meni koko Kiljusen herrasväki katsomaan koskea. Isä Kiljunen, jolla oli hyvin suuret ajatukset itsestään, ihmetteli sitä, ettei koskea oltu pysäytetty hänen kunniaksaan. Hänelle koetettiin kyllä selittää, että se oli mahdotonta. Mutta isä Kiljunen ei sitä uskonut, vaan sanoi:

— Puhukaa mitä puhutte! Jos me Kiljuset asuisimme tässä kaupungissa, niin ei meille mikään olisi mahdotonta!

Ja se koski kovasti pohjalaisten kunniaan, sillä he uskoivat voivansa saada mitä tahansa aikaan.

Nukuttuaan yön hotellissa rautatieaseman lähellä he aamulla läksivät etelää kohden ja tulivat Tampereelle. Kyllähän Kiljusen pojat tämän kaupungin tunsivat, sillä täällähän he olivat vähän aikaa kouluakin käyneet.

Tässä kaupungissa tapahtui jälleen näytännön aikana yhtä ja toista huomattavaa. Joku pahankurinen mies alkoi heti ensimmäisen näytöksen aikana matkia koiran haukuntaa Pullan tultua näyttämölle. Pulla höristi korviaan ja ärähti vastaan. Mies haukkui yhä kiivaammin, ja kaikki ihmiset nauroivat nähdessään, miten Pullan karvat kiukusta nousivat pystyyn. Pulla ei enää muistanut laisinkaan osaansa näytelmässä, vaan seisoi lavan etuosassa ja räkätti oikein voimainsa takaa. Ja koko yleisö ryhtyi vuorostaan matkimaan koiran haukuntaa.

— Tässähän menee kaikki aivan sekaisin, sanoi isä Kiljunen.

Hän tuli äidin ja poikien keralla näyttämölle ja koetti taltuttaa Pullaa. Mutta se ei onnistunut. Pulla läksi juoksemaan pitkin näyttämöä ja Kiljusen herrasväki jälestä. Yleisö luuli tämän kuuluvan kappaleeseen ja taputti ihastuneena käsiään. Tässä hötäkässä kaatui tynnyri, jonka sisällä Plättä oli, ja alkoi vieriä yleisöön päin. Näyttämön ja katsomon välillä oli syvennys orkesteria varten, ja kun nyt ei soittokuntaa tarvittu, niin oli tämä aukko peitetty laudoilla. Tynnyri vierii tämän laudoituksen päälle. Kiljusen herrasväki riensi näyttämön puolelta pelastamaan Plättää, ja yleisön puolelta tulivat monet samassa tarkoituksessa. Eihän laudoitus sellaista painoa kestänyt, vaan se rusahti rikki, jolloin kaikki putosivat syvennykseen.

Tässä rymäkässä halkesivat isä Kiljusen housut takaosastaan. Kun Plättä tynnyreineen oli saatu nostetuksi ylös ja kaikki ihmiset olivat kiivenneet jälleen paikoilleen, pyysi isä Kiljunen anteeksi näytännön keskeyttämistä, sillä hänen täytyi ensin ommella housunsa. Mutta siihen yleisö vastasi, että he tahtovat nähdä senkin toimituksen. Ja niin sai isä Kiljunen mennä suulleen tynnyrin päälle ja äiti Kiljunen ompeli siinä kaikkien nähden, yleisön laulaessa »Hämäläisten laulua».

Toinen ja kolmas näytös kului seikkailuitta, mutta tultiin neljänteen näytökseen, jossa äiti Kiljusen piti olla lintuna, ja siinä tapahtui jälleen odottamattomia

asioita. Kun Kiljuset nyt näyttelivät oikeassa teatterissa, oli isä Kiljunen arvellut lisätä vaikutusta viimeisessä näytöksessä sillä, että äiti tulisi lentäen näyttämölle. Tätä tarkoitusta varten pantiin kattoon köysi, joka sidottiin äidin vyötäröille, ja kaksi vahvaa miestä oli näyttämön takana kiskomassa häntä ilmaan.

— Ylös! komensi isä Kiljunen.

Silloin miehet kiskaisivat ja äiti Kiljunen lensi ilmaan. Mutta millä tavalla! Nuora oli sidottu huonosti tai oli äiti Kiljusen ruumiin paino aivan toisella kuin muiden ihmisten, seuraus vain oli se, että hän tuli roikkumaan pää alaspäin ja hädissään hän räpyteli siipiään ja kiljuu kauhuissaan.

Isä Kiljunen näki tämän, suuttui ja löi miehiä huu-
taen:

— Senkin tyhmeliinit! Tapetut linnut pannaan roikkumaan pää alaspäin, ei elävät!

Miehet säikähtyivät ja päästivät köyden käsistään.

Roiskis! Samassa putosi äiti Kiljunen näyttämölle päälleen. Mutta semmoisia ihmisiä Kiljuset olivat, ettei heille koskaan mitään vahinkoa tapahtunut, ei nytkään. Äiti keikahti siitä istualleen ja sitten yhteen kyytiin meni kaksi kertaa itsensä ympäri.

Muita onnettomuuksia ei tapahtunut, mutta riitti hän sekin jo yhden kaupungin osalle.

Tultuaan Turkuun joutuivat Kiljuset teatterilla kovan kurin alaiseksi. Täällä oli vahtimestari, joka sanoi, että hän tietää kaikki asiat paremmin kuin kos-

kaan Kiljusen herrasväki. Kylläpä isä Kiljunen tästä suuttui, sillä hänhän oli omasta mielestään maailman viisain mies. Herrasväki piti neuvottelua ja päätti kosta vahtimestarille.

Ensimmäiseksi toimi Plättä. Ollessaan näyttämöllä kappaleen alussa hän huomasi vahtimestarin seisovan näyttämön sivulla katsomassa heitä. Plättä, joka, niinkuin tiedämme, oli ikäänsä katsoen hyvin väkevä lapsi, konttasi vahtimestarin luo, tarttui äkkiä tämän kinttuihin kiinni ja samassa oli mies kumossa. Hän kaatui näyttämön puolelle yleisön suureksi ihastukseksi, ja Plättä sai aivan myrskyiset kättentaputukset osakseen, kun se ennätti vahtimestarin maatessa näyttämöllä kiivetä hänen selkäänsä ja nousten siinä seisomaan rupesi retkumaan. Vahtimestari nousi, Plättä siirtyi pitkin hänen selkäänsä ja tuli viimein hänen hartioilleen ja lopulta pään päälle yhä siinä retkuen. Vahtimestari ei uskaltanut liikahtaa peläten Plätän putoavan. Äkkiä Plättä tuli vakavaksi ja lakkasi retkumasta.

Mitä olikaan tapahtunut? Plättä oli kostonut. Vahtimestari oli lopulta aivan märkä. Arvaahan, mistä hän oli vettä päähänsä saanut.

Toisen näytöksen aikana heräsi Plätässä ajatus, jonka hän toteuttikin. Vahtimestarilla oli kihara tukka ja tämä viekotteli kovasti Plättää, joka hyvin mielellään tarttui ihmisten tukkaan. Kun siis Plättä meni pesään ja vahtimestari oli mennyt pesän sisälle ottaakseen Plätän vastaan, tarttui Plättä hänen tukkaansa ja

oikein lujasti tarttuikin. Kuului hirveä hätähuuto, sillä kiharatukkaisilla on aina kovin arka päänahka, ja kun vielä Plättä oikein täydellä voimalla tarrasi, niin tuntuihan se. Vahtimestari ei muistanut enää, missä hän olikaan, vaan koetti irtaantua Plätästä, ja silloin kaatua romahti koko uuni näyttämölle ja vahtimestari oli jälleen yleisön katseltavana. Tietysti Kiljuset eivät rientäneet ollenkaan hänelle avuksi, vaan antoivat hänen yksinään suoriutua Plätästä. Ja sepä oli vaikeaa. Plättä tarrasi yhä lujemmin kiinni. Vahtimestari ravisti päätään, Plättä heilui. Hän kiskoi Plättää alaspäin, mutta Plättä kirkaisi niin, että koko teatteri kaikui. Ei vahtimestari olisi päässyt tästä takkiaisesta irti, ellei hän olisi keksinyt erästä hyvin sukkelaata tuumaa. Hän meni erääseen kohtaan näyttämöllä, jossa hän voi tarttua sähkölankoihin käsillään, ja antoi virran kulkea läpi ruumiinsa.

Plättä tipahti aivan kuin omena puusta maahan saatuaan sähköiskun.

Kolmannen näytöksen aikana oli vahtimestari päättänyt kostaa Kiljusen herrasväelle. Ja hän keksi oikein oivallisen tuuman. Kun tässä näytöksessä piti olla vesisaavi, johon Plätän piti mennä, niin hän laittoi saavin pohjaan reiän ja siihen kiinnitti permannon läpi näyttämöllä olevan palopostin letkun. Ja sitten hän asettui seisomaan palopostin viereen pitäen kättään vesijohdon hanassa. Hän hymyili, aijai, kuinka vahingoniloisesti hän hymyili!

Mitään pahaa aavistamatta ryömi Plättä saaviin Samassa väänsi vahtimestari vesijohdon auki. Suuri suihku tuli äkkiä saavista ja nosti mukanaan Plätän ilmaan. Ja tämän suihkun varassa Plättä pysyi kauan aikaa korkealla. Mutta eihän äiti Kiljunen tällaista voinut katsella. Hän ryntäsi näyttämölle, tarttui saavin pohjassa olevaan letkuun ja suuntasi äkkiä suihkun vahingonilosta hymyilevää vahtimestaria kohden. Vahtimestari koetti juosta pakoon, mutta aina vain paksu vesisuihku osui häneen. Hän koetti juosta näyttämön poikki karkuun, mutta silloin äiti suuntasi suihkun taas häneen, ja kun vahtimestari sattui olemaan yleisön ja äiti Kiljusen välissä, meni suihku suoraan yleisöönkin. Kylläpä siellä syntyi kirkuna ja parkuna, poru ja huuto, kun ihmiset saivat täyden suihkun vasten kasvojaan. Äiti riensi katsomaan, mikä hätä oli katsojien joukossa, pitäen letkun päätä kainalossaan.

— Kääntäkää torvi toisaanne! huusivat ihmiset.

Äiti totteli ja nosti letkun päätä hiukan ylöspäin ja silloin suihku osui ensimmäisellä rivillä olevien päälle.

— Ei saa tänne suihkuttaa! huusivat nämä.

Äiti nosti taas letkua ja silloin vesi meni toiselle riville.

Luru viimein huomasi, mistä vesi tuli letkuun, meni sulkemaan hanan ja yleisö pääsi rauhoittumaan.

Vahtimestari oli karannut teatterista aivan kokonaan. Niin ainakin luultiin, mutta se ei ollut totta, sillä hän oli mennyt keksimään uusia keinoja kostaakseen. Ja viimeisessä näytöksessä hänen kostonsa huomattiin.

Äiti Kiljunen tuli näyttämölle lintuna. Hän ei ollut enää tahtonut mennä roikkumaan nuorasta, vaan hyp-peli pitkin maata. Ja hän hyppeli tällä kertaa aivan tavattomasti. Vahtimestari oli nimittäin kaikessa salai-suudessa mennyt äiti Kiljusen vaatteiden luo ja oli pistel-lyt hänen pukuunsa kuuluvan pyrstön aivan täyteen pitkiä nuppineuloja.

Kun äiti Kiljunen siis hyppeli näyttämöllä yllään isä Kiljusen ohuet alushousut, pistivät nämä nuppineulat oikein kovasti. Hän hyppäsi korkealle, mutta jota enem-män hän hyppi, sitä enemmän neulat pistivät ja sitä enemmän hän taas hyppi. Yleisön mielestä se oli oikein korkeaa taidetta, ja totta se olikin, sillä hän hyppi hyvin korkealle. Ihmeellisimmän loikkauksen hän teki silloin, kun näytelmän mukaan isän piti häätää lintu pois lyö-mällä tätä suurella luudalla, jolloin isä Kiljunen läjäytti oikein voimansa takaa äiti Kiljusta pyrstöön.

Näytännöstä oli aivan eri mieliä kaupungissa. Val-tuusto kokoontui ja päätti, ettei Kiljusen herrasväkeä enää koskaan päästetä kaupunkiin, mutta siitä taas toi-set suuttuivat ja sulkiivat valtuuston istuntohuonee-seensa, josta he eivät päässeet pois, ennenkuin Helsin-gistä kaksi senaattoria oli saapunut heidät vapauttamaan.

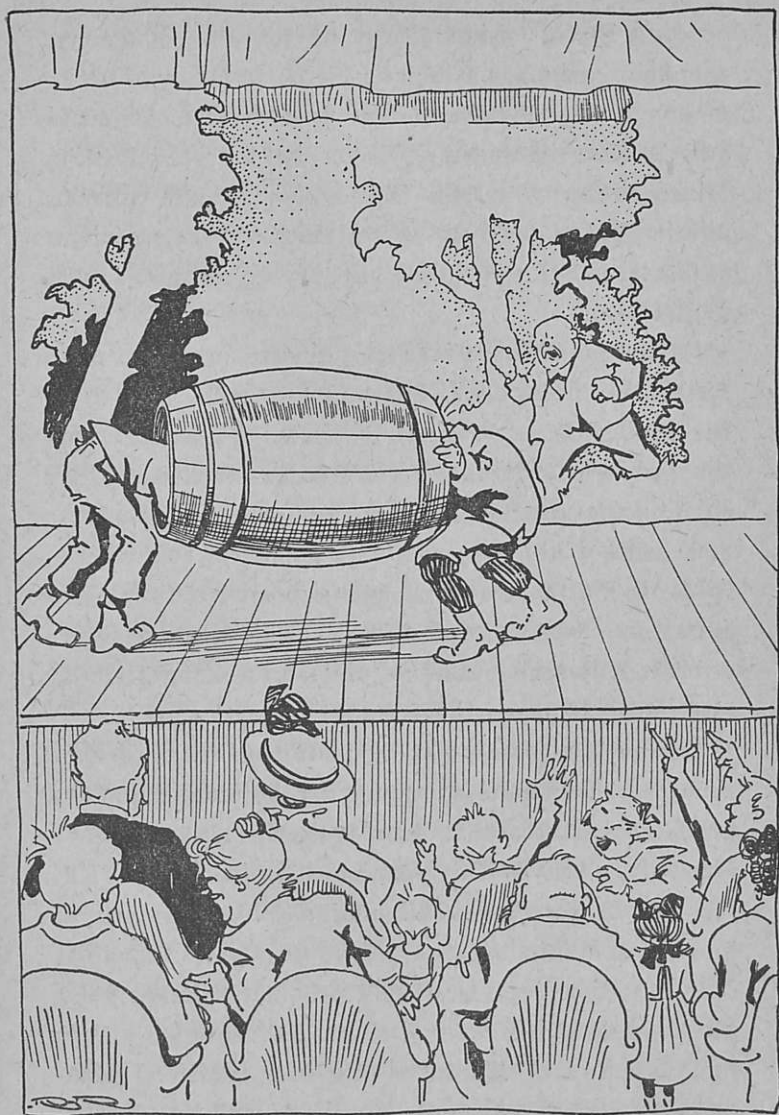
Hämeenlinnassa, jonne Kiljusen herrasväki tämän jälkeen saapui, oli kaikki aivan rauhallista. Ei näytän-nön aikana tapahtunut mitään muuta häiriötä, kuin että eräs vanha muija, joka oli teatterin siivooja, tahtoi näytännön aikana mennä näyttämön läpi katsojien puo-

lelle. Kun näyttämölava oli korkealla, ei hän päässyt siitä hyppäämään alas; hän istui sen vuoksi lavan reunalle ja alkoi siitä liukua, mutta Kiljusen pojat riensivät auttamaan ja silloin sattuiivat astumaan hänen hameenliepeelleen, jolloin se jäi kiinni näyttämön lattiassa olevaan naulaan. Kun siis muija hyppäsi alas, jäivätkin hameet ylös. Olipa siinä hommaa, ennenkuin hän oli päästetty vapaaksi.

Lahdessa oli koko työväenyhdistys ottamassa Kiljusia vastaan, sillä kun Plätän retkumista pidettiin jonkinmoisena kuvana eduskunnan toiminnasta ja lähtelaiset vihasivat eduskuntaa, niin päättivät he kunnioittaa tätä perhettä ja valitsivat Plätän yhdistyksensä kunniajäseneksi. Tämän vuoksi Plättä esiintyikin näytännössä suuri punainen nauha kaulassaan ja punaiset nauhat tossuisaan. Näytelmän lopulla hän seiso i keskellä näyttämöä retkuen ja heiluttaen pientä punaista lippua kädessään.

Mikkeli oli ainoa kaupunki, jossa ei tapahtunut yhtään mitään erikoista, sillä eihän se ollut mitään merkilistä, että Luru ja Mökö joutuivat riitaan keskenään ja jäivät näytännöstä pois, jolloin isä ja äiti olisivat saaneet esittää heidänkin osansa. Koko näytelmän juoni olisi ollut muutettava toiseksi, mutta isä Kiljunen löysi kaupungin kadulta kaksi poikaa, jotka pahankurisuuudessaan ehdottomasti muistuttivat Mököä ja Lurua. Näiden kanssa pidettiin pieni harjoitus ja selitettiin, mitä heidän piti tehdä. Pojat näyttivät hyvin oppivaisilta ja isä oli tyytyväinen.

Kun Plättä ensimmäisessä näytöksessä oli mennyt tynnyriin, niin nämä uudet näyttelijät menivät katsomaan häntä. Tynnyri olikin avonainen molemmista päistä. Kun siis toinen poika kurkisti toisesta päästä ja toinen toisesta, tarrasi Plättä kummankin tukkaan kiinni. Pojat nousivat säikähtyneinä pystyyn, jolloin yleisö sai nähdä merkillisen näyn, tynnyrin, joka käveli neljällä jalalla.

Nämä pojat karkasivat näytännöstä kokonaan pois. Kaikeksi onneksi olivat Mökö ja Luru sillä välin sopineet keskenään ja palasivat, jolloin heidän avullaan voitiin jatkaa näytäntöä. Tosin muutamat sellaiset, jotka eivät oikein tunteneet Kiljusten perhesuhteita, uskoivat, että heillä olikin yhteensä neljä poikaa ja että Mikkelissä oli Plättä repinyt kahdelta pään irti ruumiista. Mutta he olivat tyhmiä ihmisiä, jotka eivät tienneet, etteivät Kiljuset sentään voi niin suuria ihmeitä tehdä, että repisivät päät irti toisiltaan.

Kuopiossa, jossa pojat hyvin tunnettiin, oli heidän sinne päivällä saapuessaan suuret urheilujuhlat Väinölänniemen urheilukentällä. Kun teatteri, missä näytäntö annettiin, oli myös Väinölänniemellä, niin menivät Kiljuset ensin katsomaan kilpailuja. Tällöin he ottivat innoissaan niihin osaa. Luru voitti kaikki kilpailijat sadan metrin juoksussa, sillä kyllähän Kiljusen pojat juosta osaavat. Mökö voitti taas kahdensadan metrin juoksussa. Äiti Kiljunen otti osaa naisten kilpajuoksuun ja herätti huomiota uudella juoksutavalla.

Hän nimittäin nosti hameensa polviin asti ja sitten puoliksi juoksi, puoliksi hyppeli eteenpäin. Kuopion Reipas päättikin ottaa tämän uuden juoksutavan heti ohjelmistoonsa. Isä Kiljunen otti osaa painiin, mutta joutui aina alakynteen, vaikka hän koetti kamppaamalla kaataa vastustajansa. Plätän kunniaksi järjestettiin sylivauvojen konttaus-kilpailu, jolloin Plättä meni kuin mato eteenpäin.

Kun siis illalla tuli näytäntö, oli väkeä teatterihuoneella aivan tungokseen asti. Näytäntö oli oikeastaan Kiljusten juhlimista, sillä savolaiset rakastavat juhlimista. Ensimmäisen näytöksen aikana tuli valtuusto torvisoittokunnan kanssa lavalle. Plättä rupesi tietysti retkumaan soiton tahdin mukaan, ja tämä nauratti niin kovasti soittajia, että lopulta ei kukaan muu enää saanut ääntä torvestaan kuin suurimman torven soittaja, sillä hän oli vanha mies, jolla oli monta lasta, eikä hän siis vähääkään hämmästynyt Plätän retkumista. Kun torvi sanoi aina vähän päästä kumealla äänellä: Puh, puh! niin Plättä siihen väliin aina sanoi: Plät!

Toisen näytöksen aikana tulivat urheilijat ja heittivät Kiljusia ilmaan. Kolmannen näytöksen aikana kävi suometarlainen lähetystö ja neljännen näytöksen aikana nuorsuomalainen, jolloin äiti Kiljunen lintupuvussaan tuli heidän erikoisen juhlimisensa esineeksi.

Laivalla he täältä läksivät Savonlinnaan. Kun siellä on kylpylaitos ja siis paljon ulkomaalaisia, päättivät Kiljuset antaa näytännön kylpylaitoksen juhlasalissa.

Kaupungissa oli paljon venäläisiä ja nämä pitivät aivan tavatonta iloa näytännössä, vaikka he eivät ymmärtäneet yhtään mitään Kiljusten sanoista. He antoivat uudet nimet koko herrasväelle, nimittäin Skrikunoffit, Pullaa he kutsuivat Bablushkaksi, Plättä, Mökö ja Luru saivat pitää omat nimensä. Venäläisten kunniksi isä Kiljunen järjesti kappaleeseensa venäläisen tanssin. Ja kun venäläiset osaavat tanssissa aivan kovasti hyppiä, niin arvaahan sen, että Kiljusten esitys miellytti heitä tavattomasti. Kaikki nauroivat niin paljon, että seuraavana päivänä moni oli kipeä paljaasta naurusta ja yllilääkärillä oli paljon työtä heitä hoidellessaan.

Vilkkaitten ihmisten seurassa ei tietysti Kiljusille voinut tapahtua mitään odottamatonta, mutta toisin kävi heidän tultuaan Sortavalaan. Kun näytäntö oli annettava kaupungintalolla, niin ilmoitti se herra, joka omisti kaupungin sähkölaitoksen, ettei hän anna sellaiselle roskajoukalle, kuin Kiljuset ovat, mitään valaistusta.

— Mekö roskajoukko! huudahti isä Kiljunen.

Ja hän suuttui niin, että tuli aivan punaiseksi. Ja sitten hän meni tapaamaan tuota herraa, joka omisti sähkölaitoksen.

Sähkötehdas oli sillä puolen kaupunkia, jota sanotaan Kymöläksi ja jonne kaupungista päästään kapeaa puusiltaa myöten. Keskellä tätä siltaa Kiljuset tapasivat sähkölaitoksen omistajan.

— Saammeko sähköä vai emmekö? sanoi isä Kiljunen tiukasti.

— Ette saa, kun minä kerran olen kieltänyt, vastasi toinen. Ja kun minä sanon ei, niin se on ei!

Silloin äiti Kiljunen suuttui vuorostaan ja löi tätä herraa korvalle. Herra katsoi pitkään tähän laihaan naiseen ja ihmetteli, mihin paikkaan hän tätä vuorostaan löisi. Mutta ennenkuin hän ennätti sitä tehdä, oli äiti Kiljunen lyönyt jo toisen kerran. Herra horjahti kaidepuuta vasten, niin ankara oli lyönti, mutta samassa hän oli tarrannut äiti Kiljuseen kiinni ja molemmat menivät niin että molskahti veteen. Isä Kiljunen hyppäsi heti jälestä pelastamaan vaimoansa. Mökö ja Luru hyppäsivät pelastamaan vanhempansa. Ihmisiä oli juossut suuret määrät sillalle katsomaan tätä metakkaa. Kun he kaikki nojasivat kaidepuuta vasten, niin ei se kestänytkään, vanha ja mädäntynyt kun oli, selaista painoa, vaan irtaantui ja neljäkymmentäyhdeksän — niitä oli neljäkymmentäyhdeksän tarkkaan laskehtuna — putosi veteen. Loiskahdus oli niin kova, että se kuului kautta kaupungin, ja ihmisiä riensi suuret määrät katsomaan, mikä oli hätänä.

Olipa vedessä metakka. Äiti Kiljunen ei nimitäin vähääkään välittänyt siitä, että hän oli vedessä, vaan täälläkin hän jatkoi tuon herran kanssa tappeluaan. He menivät aina tuon tuostakin veden alle aivan huppuun, nousivat taas purskuen pinnalle ja katosivat uudelleen. Pari kertaa äiti Kiljunen iski niin kovalla

vauhdilla, juuri kun toinen sukelsi veden alle, että hän teki oikein komean mukkelismakkeliksen vedessä. Tietysti toiset veteen pudonneet koettivat erottaa näitä tappelevia, mutta joutuivat siinä samassa yhteiseen metakkaan. Lopulta vesi aivan kiehui. Ja sellainen kohina siinä oli, että kalat pelästyivät, eikä sen jälkeen ole siitä lahdesta saatu muuta kuin aivan pikkuisia kaloja, kaikki suuret karkasivat ainiaaksi sieltä pois.

Lopulta kaupunkilaiset tulivat veneillä ja kokosivat ihmiset vedestä pois. Kun oli päästy rannalle, kysyi äiti Kiljunen sähkölaitoksen omistajalta oikein kiukkuisella äänellä:

— Saammeko sähköä vai emmekö saa?

— Vaikka juhvalaistuksen, vastasi herra.

Ja sanansa hän pitikin. Koko kaupungintalo loisti illalla täydessä kirkkaudessa. Isä Kiljunen piti velvollisuutenaan ensin pitää puheen yleisölle. Se oli hyvin lyhyt ja kuului näin:

— On sanottu, että kansan tahto saa aikaan mitä tahansa, mutta se on väärä lause. Kansan tahdon yläpuolella on Kiljusen herrasväen tahto!

Ja silloin kaikki hurrasivat.

Mutta kun sana tuli Joensuuhun, että Kiljusen herrasväen piti tulla sinne, niin valtasi kaupungin asukkaat aivan täydellinen kauhu. He huusivat, etteivät he millään muotoa tahdo sellaista joukkoa sinne ollenkaan. Kun isä Kiljuselle tämä kerrottiin, vastasi hän ylpeästi:

— Jääkööt sitten omaan pimeyteensä!

Ja joensuulaiset saivat olla näkemättä Kiljusen herasväen näyttelemistä.

Jos joensuulaiset olivat olleet tyhmiä eivätkä olleet käsittäneet, mitä suurta taidetta heille tarjottiin, niin kyllä viipurilaiset sen sijaan tämän arvon täydelleen tajusivat. He tajusivat kunnian, mikä Kiljusten tulon kautta tuli kaupungin osaksi, mutta myös vaaran. Hovi-oikeus, jolla oli ollut paljon vaikeita asioita selvitettävänä, tuli joukolla asemalle, sillä he tahtoivat nähdä sen olennon, joka osasi kietoa itsensä lankoihin ja niistä sitten jälleen päästä vapaaksi. He olivat kuulleet Plätän esiintymisestä Helsingissä ja uskoivat, että näytelmässä esiintyisi tuo sama kohta. Kaupungin sotaväki oli aseissa ja Kolikkoinmäen kanuunat käännettyt kaupunkia kohden. Teatterin pihalla odotti palokunta aivan valmiina ruiskuineen ja tikapuineen.

Teatterissa juhliittiin Kiljusia yhtämittäisellä laullulla. Kun Plättä nousi tynnyristä, niin laulettiin »Herää Suomi». Ja kun yleisö oli laulanut:

— Herää Suomi, niin loppuu yö, nouse jo pois jalopeura!

Silloin Plättä hihkaisi ilosta ja laulu meni kaikilla odottamatta hiukan viistoon.

Pulla luuli jalopeuralla tarkoitettavan häntä ja oli hyvin ylpeä, mutta siinä se oli aivan väärässä, sillä ei kukaan ajatellut nyt Pullaa.

Kun Plättä toisessa näytöksessä meni pesään, lauloi yleisö: Syttynyt on sota julma!

Kolmannessa näytöksessä vesisaavi sai yleisön laulamaan:

— Kuss' aallot Laatokan vuorihin lyö!

Mutta kun viimeinen näytös tuli, jossa äiti Kiljunen lintuna tahtoi ryöstää Plätän, niin ei innostuksella ollut enää mitään rajoja, kaikki huusivat:

— Plättä on meidän kauppamme, jonka Pietari tahtoo anastaa!

Lähtö kotia kohden oli suurenmoinen. Asemalla oli tungokseen asti väkeä ja kaikki hurrasivat.

Matkalla isä Kiljunen pidätti junan jokaisella asemalla ja pysäkillä, ottaakseen vastaan lähetystöt, jotka saapuivat Kiljusia tervehtimään.

Kun he, junan viivyttyä kahdeksan tuntia yli määräajan matkallaan, viimein saapuivat kotiasemalleen, sanoi isä Kiljunen:

— Nyt me olemme saaneet nähdä, että me olemme oikea kuva tästä kansasta. Paljon touhua, hyvin paljon touhua. Siksi meistä pidetään.

Mutta viisaat sanoivat, että hänen olisi pitänyt lisätä:

— Paljon touhua ja suurta itserakkautta! Paljon touhua ja vähän tulosta!

Mutta sellaista ei isä Kiljunen osannut ajatellakaan. Hän oli hyvin tyytyväinen, kun näyttelijät pyysivät senaatilta apurahaa, voidakseen tehdä näytelmätaiteellisia tutkimuksia Kiljusen herrasväen johdolla.

Vähitellen ihmiset unohtivat Kiljuset ja heidän näy-

täntönsä, mutta eduskunta sai pitää heistä muistona nimen: Retkulaiset! Ja tätä nimeä käytettiin aina silloin, kun he touhusivat turhaan ja retkuivat asioissa samalla kohtaa pääsemättä koskaan sen pitemmälle.

Sisällys.

	Siv.
Plättä näyttää voimiaan	5
Mökö ja Luru Plätän hoitajina	14
Plätän tutti	33
Plättä ihmeolentona	43
Kiertue Plättä Kiljunen	56

Jalmari Finnen

teoksia:

Kiljusen herrasväki. Kolmas, huokeahintainen painos. Kuvittanut R. Rindell. —: 85.

Kiljusen herrasväki satumaassa. Kuvittanut R. Koivu. 2:—

Häthätäläiset. Iloisia juttuja. Kuvittaneet R. Koivu ja R. Rindell. 1: 85.

Vanhapoika lasten parissa. 2: 50, sið. 4: —.

Satukontti. Kuvitettu. Sið. 1: 75.

Sysmääläinen. Humoristinen historiallinen romaani. 3: 50.

Ylioppilaita. Kuvaus pohjal. ylioppilaista Turun yliopistossa. 3: 75, sið. 5: 25.

Nuijasota. Historiallinen romaani. 3: 75, sið. 5: 25.

Lapsikuningas ja hänen soturinsa. Hist. romaani. 2: —, sið. 3: 75.

Hämäläisiä. Kirja yksinkertaisista ihmisistä. 3: 50, sið. 5: —.

Äidit. Romaani kansannaisista. 2: 50.

Terve mies. Romaani. 3: 50, sið. 5: —.

Me! Ivakuvauksia. 1: 50.

Saatavana kirjakaupoista ja asiamiehiltämme.

Kustannusosakeyhtiö OTAVA.

Hinta 2: 75.

Puom. haunok. I.

Finne

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOELMA

120 101 9954

X

